

TRIBUNE

Nieuwsblad van de SP • jaargang 48 • nr. 11 • december 2012 • €1,75 • www.sp.nl

ACTIES ZORG

'WE WORDEN VERGIFTIGD MET HET IDEE DAT ZORG TE DUUR IS'

RUTTE EN SAMSOM OP RAMKOERS

HOLLANDSE GROENE STROOM? GRAAG!

Meandere

Arend van Dam

kabinet VVD&PvdA: geen nivellering maar tweedeling

SPNET VOOR LEDEN

Voor leden van de SP is er een speciale website: SPnet. Daar is nieuws te vinden over lokale successen, tips voor actief worden, informatie over scholingen en nog veel meer. Heeft u het al eens bekeken? Om de website te bekijken kunt u inloggen met uw lidnummer.

★ ROOD

jong in de SP

BEN JIJ EEN JONGE SP'ER, MAAR GEEN ROOD-LID? SLUIT JE NU GRATIS AAN EN STEUN DE MEEST ACTIEVE POLITIEKE JONGERENORGANISATIE VAN NEDERLAND!

INSPIREREND ROOD-WEEKEND

Ben je pas lid geworden van ROOD of wil je ROOD beter leren kennen? Kom dan naar de ROOD Basisscholing op 2 en 3 februari 2013 in Den Haag. Tijdens het tweedaagse scholingsweekend kom je alles te weten over ROOD en de SP. We gaan dieper in op de geschiedenis van de SP en onze vereniging, leren over de ideologie van de SP en over hoe je een goede actie voert. Want waarom voeren we actie? En waarvoor? En hoe kunnen

we daadwerkelijk veranderingen teweegbrengen? Met diverse gasten belooft het een leerzaam en inspirerend weekend te worden.

Aanmelden kan door 25 euro over te maken op gironummer 3158651 t.n.v. ROOD onder vermelding van je naam, lidnummer en 'basisscholing'. Hopelijk tot dan!

ROOD 'uitgekleed' in de Tweede Kamer.

TRIBUNE IS EEN
UITGAVE VAN DE
SOCIALISTISCHE
PARTIJ (SP) EN
VERSCHIJNT
11 MAAL
PER JAAR

Redactie
Diederik Olders (h), Jola van Dijk,
Rob Janssen, Daniël de Jongh

Vormgeving
Antoni Gracia, Robert de Klerk,
Gonnie Sluijs

Aan dit nummer werkten mee
Ingrid de Groot, Suzanne van de Kerk,
Karen Veldkamp

Foto cover
Sander van Oorspronk

Illustraties
Arend van Dam, Marc Kolle
Wim Stevenhagen

De Tribune op Internet
www.sp.nl/nieuws/tribune

Abonnement
€ 5,00 per kwartaal (machtiging)
of € 24,00 per jaar (acceptgiro).
Losse nummers € 1,75.
SP-leden ontvangen de
Tribune gratis

SP algemeen
T (088) 243 55 55
F (033) 462 55 12
sp@sp.nl
www.sp.nl

Abonnementen- en ledenadministratie
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 40
E administratie@sp.nl

Redactie Tribune
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 42
F (033) 462 55 12
E tribune@sp.nl

De Tribune in gesproken vorm
Belangstellenden voor de Tribune op cd kunnen contact opnemen met de SP-administratie.

IN DIT NUMMER

Israël/Palestina

'Zoveel doden en gewonden;
voor de zoveelste keer'

4

Jan Marijnissen en Corine de Ruiter

'Vrije wil vind ik een onzinbegrip'

6

Zuid-Holland

Het licht aan het eind van de tunnel

12

Renske Leijten

'De zorg is geen probleem,
maar de oplossing'

26

Kabinetsbeleid

Hoe kapitein Mark door wilde
wateren laveert

22

19 Uitgelicht: Obama en Sandy **20** Vroeg of laat: Senaat constateert 'geen samenhang' bij beleid privatiseringen
28 Groene stroom: WISE-campagne stimuleert, helpt en ondersteunt **30** LinksVoor: Katinka Jarabik helpt bij kiezen van kleding en make-up

16, 17, 18, 31, 32, 33 Nieuws **34** Brieven **35** Brieven
36 Theo de buurtconciërge

COLUMN

Hoop en perspectief

Nu het kabinet er een paar maanden zit, wordt stukje bij beetje duidelijk wat ons de komende jaren te wachten staat. Dat is geen fraai plaatje. De sociale zekerheid gaat eraan, de zorg wordt uitgekleed en Rutte kan gewoon doorgaan met zijn keiharde bezuinigingen. De PvdA heeft in de campagne veel punten uit ons programma geleend, maar erg zuinig zijn ze niet op onze ideeën.

Veel mensen maken zich grote zorgen. Over het inkorten van de WW, juist nu zoveel mensen die hard nodig hebben. Over het afschaffen van goede zorg thuis, terwijl we juist goed voor elkaar willen zorgen. Mensen vrezen voor hogere huren, minder werk en een verlaging van hun inkomen. Terechte zorgen, waar wij niet zozeer boos maar vooral strijdvaardig van moeten worden.

Boze mensen schreeuwen vanaf de kant: strijdvaardige mensen zorgen dat ze met betere plannen het tij keren. Wij kiezen daarom voor het laatste. Als het kabinet banen schrapt, komen wij met plannen voor extra banen. Als minister Blok huurders en corporaties opjaagt, komen wij in beweging voor goede huisvesting en betaalbare huren.

Zo gaan wij dat de komende tijd doen. Aanklagen wat niet deugt, maar nooit zonder een goed alternatief. Dat is de manier waarop de SP groot is geworden. Hoop geven en perspectief bieden: dat is wat wij gaan doen!

Emile Roemer
fractievoorzitter SP

Tiny Kox en de Palestijnse president Abbas in Ramallah, 2011.

‘PALESTIJNEN NIET WEER IN DE ST

Het recente conflict in Gaza heeft ruim duizend gewonden en meer dan honderdvijftig doden gekost. Duurzame vrede tussen Israël en Palestina lijkt verder weg dan ooit, terwijl de Palestijnse gemeenschap diep verdeeld blijft. Hopeloosheid slaat toe, ziet Tiny Kox.

SP-senator Tiny Kox is voor de Raad van Europa Speciaal Rapporteur voor Palestina en maakte het land tot officieel partner van Europa's grootste verdragsrechtelijke organisatie. Zijn voorstel daartoe werd eind 2011 met applaus goedgekeurd door de Parlementaire Assemblee van die Raad. Palestina werd een van de eerste 'partners voor democratie' van de Raad van Europa. Maar amper een jaar later werd Gaza door Israël gebombardeerd, schoot Hamas raketten af op Israël en leek een nieuwe grondoorlog aanstaande. Internationale bemiddeling voorkwam dat op het allerlaatste moment. Na meer dan duizend gewonden en honderdvijftig doden werd op 21 november een bestand afgekondigd.

Maar de vijandschap is alleen maar verder toegenomen en de verdeeldheid van de Palestijnen nog even groot. 'Het is om hopeloos van te worden', zegt Kox. 'Dat heb ik ook gemerkt tijdens een bezoek deze zomer aan Palestina. Zonder vrede wordt alles geblokkeerd, ook een Palestijnse staat. Maar Israël lijkt geen behoefte te hebben aan vredesonderhandelingen, zeker niet tot de parlementsverkiezingen van januari. De clash met Gaza werd voor een deel beïnvloed door die vervroegde verkiezingen. Premier Netanyahu wilde spierballen tonen. Door het vermoorden van een van de machtigste figuren in Gaza, die althans leek te proberen radicaal islamiti-

sche groepen juist van raketbeschietingen op Israël af te houden, sloeg de vlam volledig in de pan en leek oorlog onvermijdelijk. Veel Israëli's voelen zich nu opnieuw in hun bestaan bedreigd. Dat leidt de aandacht af van de grote sociaal-economische problemen waarmee ook Israël kampt.'

Ook Hamas is verantwoordelijk voor het recente geweld, benadrukt Kox. 'Sinds de gewelddadige machtsovername in Gaza maakt Hamas daar de dienst uit en laat radicaal islamitische strijdgroepen bij tijd en wijle raketten op Israël afschieten, zoals in november. Zo toont Hamas zijn spierballen, vooral tegenover de officiële Palestijnse regering van president Abbas die, welhaast tegen beter weten in, blijft streven naar vrede met Israël en internationaal-rechtelijke erkenning van een Palestijnse staat. Hamas ziet daar niets in. Kortom: zowel de Israëlische regering als de Hamasleiding leken de afgelopen weken vooral uit op versterking van de eigen positie tegenover hun politieke concurrenten. Ook al kost dat doden en

EEK LATEN'

gewonden aan weerskanten. Voor de zoveelste keer.'

Terug bij af dus? 'Waar vorig jaar hoop gloorde, op samenwerking met Europa, op erkenning door de Verenigde Naties, op nieuwe parlaments- en presidentsverkiezingen, zien steeds meer Palestijnen het nu helemaal niet meer zitten. Hamas weigert mee te werken aan nieuwe verkiezingen en Israël schoffeert de Palestijnse regering keer op keer. Ondertussen gaat de landroof van Palestijnse gebieden voor nieuwe Israëlische nederzettingen genadeloos door en daar-

door wordt een twee-statenoplossing steeds minder mogelijk. Toch deed de Palestijnse regering een nieuwe poging tot statusverhoging in de Verenigde Naties. Noem het met de moed der wanhoop. We mogen ze nu niet weer in de steek laten.'

Het feit dat minister Timmermans tijdens het conflict terughoudendheid bepleitte aangaande die statusverhoging van de Palestijnse Autoriteit bij de VN, noemt Kox een buitengewoon slechte zaak. 'President Abbas heeft inmiddels aan de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties toelating gevraagd en gekregen als *non member observer state*. Een volwaardig lidmaatschap werd eerder steeds door de Verenigde Staten geblokkeerd. Kijk, als Kamerlid heeft Timmermans altijd geijverd voor het geven van die statusverhoging aan de Palestijnen. Zijn plotselinge draai is een klap in het gezicht van de Palestijnse autoriteiten. Die rekenden op een andere wind na het vertrek van de ontzettend pro-Israëlische minister Rosenthal, hebben ze mij verteld. Ik had gehoopt dat Timmermans daarom op zijn beslissing zou terugkeren en ons land een blamage in de Verenigde Naties en in Palestina zou besparen. Nederland en Europa moeten er juist alles aan doen om mee te helpen om het vredesproces weer op gang te krijgen. Europa heeft te lang weggekeken van het Midden-Oosten. Laat Timmermans zich inzetten om daar verandering in te brengen.'

Op 29 november stemde een ruime meerderheid van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in met genoemde statusverhoging. Maar Nederland stemde blanco...

De SP heeft president Abbas gefeliciteerd met het verwerven van de statusverhoging en de hoop uitgesproken dat die bijdraagt aan de opbouw van een democratische en levensvatbare Palestijnse staat.

tekst Rob Janssen
foto Archief SP

De Raad van Europa is een organisatie van alle Europese landen, met uitzondering van Wit-Rusland. Met het afsluiten van conventies probeert de Raad van Europa de democratie te bevorderen, de mensenrechten te beschermen en de rechtsstaat te ontwikkelen. De Raad van Europa, gevestigd in Straatsburg, wordt geleid door een Comité van Ministers; daarnaast is er een Parlementaire Assemblee die wordt gevormd door gekozen delegaties van alle parlementen van de lidstaten. De senatoren Tiny Kox en Tuur Elzinga maken namens de SP deel uit van de Nederlandse delegatie. De Assemblee kent vijf politieke fracties. Tiny Kox leidt sinds 2007 de fractie van Verenigd Europees Links.

COLUMN

Doet u mee?

In de aanloop naar de verkiezingen en in de weken daarna hebben we duizenden nieuwe leden ingeschreven. Dat maakt de partij krachtiger: meer mensen, meer ideeën, meer mogelijkheden om de daad bij het woord te voegen.

De meeste mensen melden zich aan omdat ze onze opstelling in de landelijke politiek willen ondersteunen. Logisch, want dat trekt ook de meeste aandacht. Maar ik hoop dat onze nieuwkomers ook interesse hebben of krijgen in onze opstelling in de lokale politiek. Want om de hoek worden de gevolgen zichtbaar van wat landelijk in Den Haag wordt besloten. Wat voor soort woningen worden er gebouwd; is er wel of niet voldoende speelruimte; hoe staat het met de veiligheid op straat; rijdt de bus wel voldoende en op tijd; hoe duur valt de bibliotheek uit; is er iets te doen voor jongeren; hoe staat het met de thuiszorg en zijn er wel of niet voldoende plaatsen in het verpleeghuis? Als SP willen we daar, in de concrete werkelijkheid, iets betekenen. Iets, dat wil zeggen: een middel voor mensen om op te komen voor verandering, verbetering van wat niet deugt, en waardering en bescherming van wat goed is. We leggen concrete situaties langs onze politieke meetlat van menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit – en gaan dan samen met zoveel mogelijk mensen aan de slag. Precies zo ook kunnen we meer mensen overtuigen van het feit dat we zelf onze toekomst maken. In de komende tijd gaan we veel aandacht besteden aan het effectiever maken van dat deel van ons politieke werk in de steden en dorpen van ons land. We willen onze bestaande afdelingen versterken, en daar waar er nog geen is zorgen dat er een komt. Het zou fantastisch zijn als u daaraan mee zou willen werken. U bent van harte uitgenodigd, ook door uw afdeling.

Jan Marijnissen

‘VERANTWOORDELIJKHEID NEMEN, VERANTWOORDING AFLEGGEN, DAT MAAKT ONS TOT MENSEN’

De roep om strenger straffen klinkt nog steeds, hoewel wetenschappelijk onderzoek aantoonde dat het niet effectief is. Hoogleraar Corine de Ruiter heeft de moed luid en duidelijk te zeggen wat anderen ook weten, maar slechts achter een hand durven te fluisteren.

Waarom zijn die campussen van onze hogescholen en universiteiten toch vaak van die kille, kale plekken? Op zoek naar mijn gesprekspartner zag ik ergens *The Maas-tricht Forensic Institute* staan. Daar moet het zijn, dacht ik. Ik werd ontvangen door een beeldscherm, een touchscreen. Ik tikte, tikte nog eens, geen reactie. Ik besloot zelf maar het gebouw te gaan verkennen. Op de tweede verdieping bood iemand aan me te wijzen waar ik moest zijn. Het was honderd meter verderop.

Even later word ik door Corine de Ruiter opgehaald in de hal van het universiteitsgebouw. Ze neemt me mee naar haar kamer. Ook daar weer die verbazing: wat is ze klein gehuisvest. Een kille campus, een klein kamertje voor de hoogleraar, maar een warm en diepgaand gesprek.

› Wat is forensische psychologie?

‘Letterlijk komt het van Forum. Op het Forum Romanum in Rome werd vroeger onder andere recht gesproken. Het is de psychologie die zich bezighoudt met alles wat met recht te maken heeft. Ik houd me vooral bezig met de oorzaken van crimineel gedrag en, heel specifiek, met mensen die een psychische afwijking hebben en crimineel gedrag vertonen. En dan vooral de ernstiger zaken, vaak met geweld.’

› Praten we dan niet per definitie over psychiatrie?

‘Nee, het kan ook iemand met een persoonlijkheidsstoornis zijn, of iemand met pedofiele neigingen. Bij psychiatrie denk je toch meer aan mensen die bijvoorbeeld schizofreen zijn.’

› We gaan meteen op het doel af. Je bent geen voorstander van strenger straffen. ‘Nee, nee.’

› Dat wordt niet door iedereen begrepen. ‘Klopt.’

› Wat motiveert je om daar zo tegen ten strijde te trekken?

‘Ik ben een onderzoeker en een wetenschapper. Ik laat me leiden door de inzichten die de wetenschap mij verschaft, en vooral op de vraag: wat werkt en wat werkt niet in de strijd tegen de criminaliteit? En wat blijkt? Streng straffen is bewezen niet effectief. Opsluiten van mensen leidt op de korte termijn tot minder criminaliteit. Je zag dat bijvoorbeeld in New York bij de start van de zero-tolerance-aanpak. Maar al die mensen die werden opgepakt, kwamen natuurlijk ook weer een keer terug in de maatschappij. En omdat ze in de gevangenis niet beter werden – eerder slechter, want in de gevangenis leren ze bij over criminaliteit – blijven de problemen bestaan. Tijdens de detentie wordt er niets gedaan aan de oorzaken van dat criminele gedrag. En hier komt voor mij een humaan aspect om de hoek kijken. Tachtig procent van de mensen in onze gevangenis heeft een psychische aandoening. Je moet dan denken aan een verslavingsprobleem, een psychose, een depressie, noem maar op. Veel van die mensen zitten vaak zó in de problemen dat ze niet eens in staat zijn om hulp te zoeken. Op een gegeven moment plegen ze een delict en dan komen ze in het circuit terecht. Veel van die mensen heb ik bezocht in de gevangenis. Als je je dan verdiept in hun leven, dan zie je vooral hoeveel ze geleden hebben. Dat verblijf in de gevangenis doet daar nog een schepje bovenop. Detentie alleen is geen fundamentele oplossing voor het probleem van de criminaliteit.’

› Is één van de bases onder het strafrecht niet de vergelding?

‘Als gedragswetenschapper, als niet-juriste dus, zet ik vraagtekens bij overwaardering van het begrip vergelding in onze maatschappij. Daar lijden we uiteindelijk allemaal onder, dader én slachtoffer en/of nabestaanden. Want het strafrecht heeft de pretentie dat het ook een oplossing biedt voor het slachtoffer. Maar in mijn optiek – en ik heb daarbij wederom de wetenschap aan mijn kant – levert het strafrecht die oplossing niet. Het is een schijnvertoning, omdat vaak gedacht wordt dat slachtoffers en/of nabestaanden verder kunnen met hun leven als ze maar weten dat de dader achter slot en grendel zit. Maar de praktijk laat juist vaak zien dat mensen níet verder kunnen met hun leven. Immers, de straf is nooit hoog genoeg, en bovendien neemt de straf voor de dader niet hun eigen pijn weg.’

› Maar zijn er andere vormen van genoegdoening?

‘De genoegdoening nu is dat de crimineel bijvoorbeeld acht jaar moet zitten. Ik denk nog steeds dat een verblijf in een gesloten setting nodig is, maar dan moet die tijd gebruikt worden om die persoon klaar te stomen voor de maatschappij. Daarnaast moet je kijken naar de schade die iemand heeft aangericht, en moet je je afvragen hoe die persoon die schade kan herstellen. Natuurlijk kun je een dode niet meer tot leven wekken, maar je kunt bijvoorbeeld wel ervoor zorgen dat mensen elkaar ontmoeten. Zo heb ik mee gemaakt dat iemand, verslaafd aan de speed, tijdens een psychose iemand anders had omgebracht. De dader had vreselijke spijt en een groot schuldgevoel. Hij kreeg achttien jaar gevangenisstraf. De man zei: “Het liefste wil ik een website opzetten waarop ik mijn verhaal kan vertellen; en ik wil voorlichting geven op scholen om de gevaren van dit soort middelen onder de aandacht te brengen.” De man zat vol ideeën over wat hij terug kon doen voor de maatschappij. En als het gaat om de slachtoffers, dan weten we wat écht helpt: mediation, in een bepaald stadium van het strafproces. Slachtoffers hebben nu spreekrecht, en dat is een goede zaak. Maar het is niet genoeg, want er vindt geen gesprek plaats, het blijft bij een slachtofferverklaring. En voor beide partijen geldt:

om verder te kunnen is communicatie nodig. Kijk naar wat Desmond Tutu in Zuid-Afrika gedaan heeft met zijn Waarheidscommissie. Vergelding vind ik een heel oud idee dat echt niet klopt met de psychologische inzichten van vandaag.'

› **Maar veronderstelt jouw idee niet een heel andere maatschappij? Hoe wil je de publieke moraal handhaven?**

'Maar je kunt dan toch nog steeds grenzen stellen en mensen berechten.'

› **De straffen niet omhoog, maar het opsporingspercentage wel, lijkt me.**

'Dat is inderdaad nog steeds dramatisch laag, minder dan twintig procent. Net als de pakkans is dat erg bepalend voor de dader in spe die afweegt of hij het risico zal nemen of niet.'

› **Hoe hoog ligt het gemiddelde recidivecijfer nu?**

'Zeventig tot tachtig procent: een cijfer dat bewijst dat deze aanpak niet werkt.'

› **Hoe zou je dat cijfer omlaag kunnen brengen?**

'Door behandeling. In Canada moeten alle mensen die langer dan een half jaar moeten zitten een programma uitvoeren, met het doel ze beter te maken dan toen ze binnenkwamen. Om te beginnen worden de criminogene factoren opgespoord: waarom is deze persoon ontspoord? Afhankelijk van de uitkomst wordt de individuele behandeling vastgesteld.'

› **Hier doen we dat allemaal niet?**

'Nee, niet zo intensief en ook niet zo systematisch.'

› **Hoe motiveer je een crimineel het goede pad op te gaan?**

'Daar heb je nou psychologen voor: die mensen zijn daarin geschoold.'

› **Geef me eens een inkijkje. Hoe pak je zo'n gesprek met een crimineel aan?**

'Oké, een voorbeeld. We hebben te maken met een antisociale jongen, die nog nooit gewerkt heeft. Hij is nu achter in de twintig en hij zit regelmatig vast. Misschien is hij ook nog wel verslaafd.

Je vraagt:

- "Ken jij nog vrienden uit je tijd op de basisschool?" - "Ja, een paar."
- "Hoe gaat het daar mee?" - "Die ene is goed terechtgekomen; heeft een vrouw en kinderen, een mooie auto en een redelijke baan. Straks gaat ie zijn eerste huis kopen."
- "Wat vind jij daarvan? Hoe is dat voor jou?"

'In de jeugdzorg gaan te vaak de protocollen voor op de belangen van het kind'

Als je zo met mensen praat en vooral goed luistert, zal je altijd zien dat er onder die harde buitenkant een zachte binnenkant zit. Alle mensen hebben een levensverhaal, een wordingsgeschiedenis. Daarbij aansluiten kan veel in beweging brengen.'

› **Kan het DNA ook een criminogene factor zijn?**

'Sommige mensen zijn van nature impulsiever dan andere mensen. De ander heeft weer een overmatige honger naar prikkels. Mensen met een diagnose ADHD lopen meer kans verslaafd te worden en daardoor misschien met verkeerde vrienden in aanraking komen. Het is altijd en-en, én de genen én de omstandigheden. Er zijn mensen met prima genen die zulke verschrikkelijke dingen hebben meegemaakt, die zulke trauma's hebben opgelopen, dat ze helemaal 'koud' zijn geworden en zich hebben afgesloten van de wereld. En als er dan nooit iemand eens vraagt: "Goh, hoe gaat het met jou?"

› **Wanneer wordt TBS opgelegd?**

'Het kan alleen bij delicten waar straffen van

vier jaar of meer op staan, ernstige delicten dus. Meestal geweld of zeden. Daarnaast moet er een advies liggen van een psychiater en een psycholoog dat zegt dat de persoon behandeling nodig heeft voordat hij veilig terug kan naar de samenleving. De resultaten van de behandeling worden in een TBS-kliniek elk half jaar geëvalueerd. Om de twee jaar, en soms om het jaar, beoordeelt de rechter of er verlengd wordt of niet.'

› **Maar als ik TBS opgelegd heb gekregen, dan zorg ik toch dat ik er na vier jaar uit kan?**

'Ja, dat denkt iedereen, maar de gemiddelde behandelduur is inmiddels opgelopen naar negen jaar. De kliniek adviseert de rechter over een eventuele verlenging. Zelfs als jij je voorbeeldig hebt gedragen en er geen incidenten zijn geweest kan de inrichting nog gronden denken te hebben om jou langer vast te houden.'

› **Hoe zou je ons rechtssysteem kwalificeren?**

'Heel traditioneel. Wij staan in de continen-

‘Die managers verdienen tweehonderdvijftigduizend euro, waar slaat dat op?’

tale traditie en hebben dus een inquisitoir systeem. Dat wil zeggen dat de rechter een heel voornamelijk, doorslaggevende rol speelt in het strafproces. Zo worden er – als je het vergelijkt met bijvoorbeeld het Amerikaanse systeem – relatief weinig deskundigen en weinig getuigen gehoord in een strafrechtzaak.

Ons systeem leunt sterk op de onafhankelijkheid van de rechter. Daar schuilt een gevaar in. Zo ken ik rechters die weigeren een gevangenis te bezoeken, omdat ze bang zijn beïnvloed te worden door wat ze daar te zien en te horen krijgen. Ik vind dat dat niet kan. Die blinddoek van Vrouwe Justitia moet er zijn ten aanzien van de persoon maar niet ten aanzien van het hele strafrechtssysteem.’

› Neemt het huiselijk geweld af of toe?

‘Dat weten we niet. We weten alleen dat er nu meer aandacht voor is dan vroeger. We weten wel dat heel veel problemen worden veroorzaakt door stress. En we weten ook dat ons tijdsgewricht – en dan doel ik niet specifiek op de crisis, die doet er alleen een schepje bovenop – veel stress kent. Neder-

land kent een *high stress society*: het is vol, het is druk, er zijn veel prikkels. Als je het niet kunt bijbenen, dan heb je het moeilijk. Het draagt er allemaal aan bij dat mensen zichzelf soms niet in de hand kunnen houden.’

› Vind je dat alles achter de voordeur behoort tot het privé domein? Waar begint de verantwoordelijkheid van de samenleving en van de overheid?

‘Ik vind – ook als de ouders het niet aankunnen en hun kinderen slaan – dat we te allen tijde naast de ouders moeten blijven staan. Te vaak worden kinderen zomaar uit huis weggehaald, en dan ook nog plotseling in plaats van in overleg. Ook is het raar dat de rechter de kinderen onder toezicht stelt en niet de ouders. Zou je het laatste doen dan kun je met die ouders aan de slag en samen kijken hoe je de omgang kunt verbeteren, hoe je hen in hun ouderrol kunt versterken. Belangrijk daarbij is: respect en altijd goed blijven luisteren. Uiteindelijk kun je iedereen mee krijgen. Die ouders zijn zelf ook niet blij dat ze dit hun kind aandoen,

iedere ouder wil goed voor zijn of haar kind zorgen.’

› Hoe goed of slecht is de jeugdzorg in ons land georganiseerd?

‘Abominabel.’

› Hoe heeft het zover kunnen komen?

‘Het is zoals het is doordat het zo gegroeid is. Ik ben geen historica, maar ik weet wel dat als er hier iets niet goed functioneert dan komt er altijd een nieuw instituut bij en gaat er nooit wat weg.

We hebben een fantastisch systeem voor de jeugdgezondheidszorg, en het heeft ook nog eens een bereik van bijna honderd procent van de kinderen. Maar wat we slecht hebben georganiseerd is de zorg voor kinderen, voor gezinnen die het moeilijk hebben. Die zorg is enorm versnipperd. Die hele organisatie zou helemaal opnieuw en volgens de laatste stand van de wetenschap moeten worden opgebouwd. Er kan met minder geld een betere kwaliteit geleverd worden. De professionele verantwoordelijkheid hoort bij één organisatie te liggen. Nu wordt veel te vaak de hete aardappel doorgeschoven. Ik krijg nu al jarenlang wekelijks twee à drie mails van ouders die ten einde raad zijn omdat hun kinderen zijn afgepakt en ergens zijn ondergebracht op een plek waar het niet veilig is. Na de katholieke kerk wordt nu het misbruik in jeugdinstanties onderzocht. Dat is heel ernstig.

En het trieste is dat de kennis en de middelen er zijn er om het goed te doen. Maar de directeurs van al die verschillende jeugdzorgorganisaties hebben zo hun eigen agenda.’

› Maar hoe valt het te verklaren dat de mensen die er middenin zitten en waarschijnlijk met de beste bedoelingen werken het toch allemaal hebben laten gebeuren?

‘Te vaak gaan de protocollen voor op de belangen van het kind. Het lijkt erop dat sommige gezinsvoogden niet van “hun” kinderen houden. Soms, bijvoorbeeld bij de gezinsvoogdij en de Raad voor de Kinderbescherming, hebben de medewerkers een te laag opleidingsniveau. Te vaak vallen kinderen tussen de wal en het schip omdat mensen hun professionele verantwoordelijkheid niet nemen. Ik heb het idee dat de mensen die echt het werk doen in de jeugdzorg mijn opvattingen delen. Maar dat geldt niet voor de managers. Ik ben hoogleraar en verdien goed, maar als je ziet wat die managers in die instanties verdienen: tweehonderdvijftigduizend euro. Waar slaat dat op?’

Professor Corine de Ruiter is in 1960 geboren in Varsseveld. Ze studeerde psychologie aan de universiteiten van Utrecht en Oregon. In 1989 promoveerde ze aan de Universiteit van Amsterdam met een dissertatie over paniekstoornis. Van 1992 tot 2005 was zij als postdoc en hoogleraar verbonden aan de Universiteit van Amsterdam; van 1995 tot 2002 werkte ze ook in de Dr. Henri van der Hoevenkliniek in Utrecht. Van 2002 tot 2010 was ze als onderzoeker verbonden aan het Trimbos-instituut. Vanaf 2006 is ze als hoogleraar Forensische Psychologie werkzaam aan de Universiteit Maastricht. Mevrouw De Ruiter treedt regelmatig op als getuige-deskundige in strafzaken. Ook in de media geeft ze vaak haar vakkundige oordeel. Ze heeft een lange lijst publicaties op haar naam staan. Haar eigen website is te vinden onder www.corinederuiter.eu

› **Ook hier: Hoe heeft het zover kunnen komen? Zoveel gebrek aan moraal en aan schaamte?**

‘Ik vind ook dat een lid van het college van bestuur van een universiteit niet meer zou moeten verdienen dan een hoogleraar. Want daar is namelijk geen enkele inhoudelijke rechtvaardiging voor. Zij zijn niet belangrijker voor de organisatie dan de mensen die de colleges geven en het onderzoek doen. De mensen die het handwerk doen vormen de kurk waar alles op drijft. Het signaal dat de managers afgeven aan onze jongeren is verkeerd; die gaan denken dat het zo hoort.’

› **Klopt het dat het leren van empathie hoort bij een bepaalde leeftijd?**

‘Ja en nee. De eerste vier jaar van een leven zijn voor de sociaal-emotionele ontwikkeling het belangrijkste. Empathie begint al bij de baby, de ouder spiegelt de emoties, de baby reageert, en zo gaat het over en weer. Onderzoek laat zien dat wanneer ouders niet reageren op het contact zoeken van hun baby, het kind daar helemaal van in de stress schiet. Op die heel jonge leeftijd worden allerlei belangrijke verbindingen in het brein gelegd. Zeker. Maar ons brein is óók enorm plastisch. Op zes-, zevenjarige leeftijd kun je detecteren of kinderen empathie ontwikkeld hebben. Kinderen die zich niet of nauwelijks

konden inleven in de ander is bij een onderzoek gevraagd vooral de ogen van de ander in de gaten te houden. Je zag onmiddellijk verbetering in hun vermogen emoties in gezichten te herkennen. Met zo iets eenvoudig kan dus al vooruitgang geboekt worden. We weten ook dat mensen die een beroerte hebben gehad en al aardig op leeftijd zijn toch nog nieuwe dingen kunnen leren. Vast staat ook dat als je ervoor zorgt dat je lichaam fit blijft ook je hersenen fit blijven en de kans op dementie vermindert.’

› **Hoe erg is het voor een kind wanneer de ouders overbezorgd zijn?**

‘Elk kind wil de wereld verkennen en dingen ondernemen. Al is een kind qua motoriek nog niet voldoende ontwikkeld, het wil het liefst zelf die lepel in zijn mond steken. Als ouder moet je dat juist stimuleren en zeker niet afremmen. Overbezorgdheid kan angsten kweken bij kinderen en hun zelfvertrouwen ondermijnen.’

› **Zouden aankomende ouders les moeten krijgen in de basale dingen die bij de opvoeding van hun kind belangrijk zijn?**

‘TNO heeft onlangs een nieuwe manier van zwangerschapsbegeleiding geïntroduceerd. In plaats van een op een vijftien-minuten-gesprekken tussen de verloskundige en de aanstaande moeder, zetten ze zwangeren die in dezelfde fase zitten bij elkaar in een groep. Twee uur lang. Zo kan er langer en met meer mensen gesproken worden. En het is goedkoper, en het werkt ook nog eens als een tierelier. Het begint met wegen en naar de harttonen luisteren en daarna praten ze met elkaar over hun angsten en alle andere zaken die samenhangen met een zwangerschap en de periode van de opvoeding daarna. Ze hebben duidelijk steun aan elkaar.

Er zijn inderdaad van die basale dingen die je als ouder moet weten. ‘Vijf keer belonen, één keer straffen’ is er zo een. Dat heeft een positief effect op het gedrag van het kind. Als je wilt dat je kind een opdracht uitvoert, kijk ’m dan aan, geef aandacht.’

› **Is onze samenleving goed ingericht als het gaat om het belang van het kind?**

‘De moderne tijd geeft kinderen onbegrensde mogelijkheden in de zin van contact met de hele wereld en heel veel kennis. Het is vooral voor de ouders moeilijker geworden, zeker in de puberteit. Wil je contact houden met je kind in die periode, dan zul je in de jaren daaraan voorafgaand de basis moeten hebben gelegd. Vroeger was het overzichtelijk: moeder was thuis en deed het huishouden en de opvoeding; vader zorgde voor de inkomsten door middel van

werk buitenshuis. Ik wil niet terug naar die tijd, maar het had onmiskenbaar voordelen, bijvoorbeeld dat er meer rust in de tent was. Als ouder anno nu moet je veel ballen in de lucht houden, en dan is het extra moeilijk als de kinderopvang zo slecht geregeld is. Laat kinderen allemaal op school overblijven en regel een goede naschoolse opvang. In de Scandinavische landen hebben ze een rustiger samenleving omdat ze dit soort zaken beter voor elkaar hebben dan wij: ouders worden meer en beter ondersteund in het combineren van zorg en werk. En ook hier, ik ben er niet van overtuigd dat dat de samenleving meer gaat kosten. Het aantal opgebrachte moeders zou er door kunnen verminderen.’

› **Wat is de invloed van die buitensporig gewelddadige games op kinderen?**

‘Het gaat om de vraag: wie gebruikt ze? Wie zit er aan de knoppen? We weten uit onderzoek dat die games inderdaad kunnen leiden tot een verhoogde neiging om geweld te gebruiken. Maar dat geldt dan alleen voor de jongeren die al een sterkere aanleg hebben voor het gebruik van geweld, vijandiger zijn, een kort lontje hebben.’

› **Nature or nurture? Aanleg of opvoeding?**

‘Het is nog steeds gewoon beide. Het is aangetoond met MRI-scans dat bij mensen die psychotherapie hebben gevolgd er veranderingen in het brein optreden. Dus niet alles ligt al vast in de baarmoeder, zoals Dick Swaab beweert. Natuurlijk, aanleg is heel belangrijk. Maar wat er met die aanleg gebeurt, is afhankelijk van een omgeving die wel of niet bepaalde prikkels biedt. Je kent de verhalen van de wolfskinderen: geboren met een brein, maar omdat er geen prikkels waren ontwikkelde het brein zich niet.’

› **Toch zegt professor De Ruiter: ‘Hoezo vrije wil? Die bestaat niet.’**

‘Vrije wil vind ik inderdaad een onzinbegrip. Daar kunnen we niets mee. Het is leuk voor filosofen, maar bewijzen dat er zoiets als een vrije wil bestaat is onmogelijk. We moeten het hebben over verantwoordelijkheid. Dat is een veel mooier begrip. Verantwoordelijk zijn, verantwoordelijkheid nemen, verantwoording afleggen, dat maakt ons tot mensen.’

› **Je noemt jezelf spiritueel. Kun je uitleggen wat je daaronder verstaat?**

‘Ik heb me beziggehouden met de fundamentele vragen. Wat is bewustzijn? Wat is liefde? *What makes people tick?* Wat gebeurt er als je doodgaat? Voor mij was dat echt een soort queeste, een zoektocht. Inmiddels is

die wel voorbij, want ik heb het gevoel dat ik het wel gevonden heb inmiddels.'

› **Wat heb je gevonden?**

'De essentie? Mijn essentie en dé essentie.'

› **Daar heb ik vanmiddag een en ander van gehoord?**

'Ja.'

› **Maar waarom dat spiritueel genoemd?**

'Ik hoef het ook niet zo te noemen.'

› **In Trouw noemde je Wilders gewelddadig. Kun je dat toelichten, want bij mijn weten wijst hij geweld juist af.**

'Toch vind ik dat nog steeds. Hij is verbaal gewelddadig, al heb ik het idee dat hij de laatste tijd wat gematigder is geworden. Bovendien lijkt hij de islam als centrale thema te hebben verruild voor Europa. De man boeit me verder niet, maar ik vind het belangrijk dat iemand die groepen mensen respectloos wegzet ter verantwoording moet worden geroepen. Uitschelden van mensen is verbaal geweld, dat is per definitie zo. Bovendien is al lang aangetoond dat er een correlatie bestaat tussen mensen die schelden en zij die fysiek geweld gebruiken.'

› **Wat vind je van het wetenschappelijk klimaat in Nederland?**

'Beroerd. De wetenschap geniet in ons land weinig aanzien. Kijk aan tafel bij Pauw & Witteman: je zit daar als deskundige met verstand van zaken maar je wordt behandeld als iemand met een mening zoals ook de andere gasten een mening hebben. Mede door het geringe aanzien dat de wetenschap geniet, gaat er ook relatief weinig geld naartoe. Ik vind ook dat wetenschappelijk onderzoek veel te sterk gestuurd wordt vanuit Den Haag. Het is om te huilen, want wetenschappers weten zelf heel erg goed wat de stand van de kennis is, wat nieuw is, en waar de mogelijkheden liggen om bij te dragen aan de maatschappij. Net als in de jeugdzorg wordt ook hier veel geld verkwan-seld, aan nutteloos onderzoek.'

› **Vind je dat beleidsmakers voldoende rekening houden met de wetenschappelijke inzichten?**

'Nee. Justitie maakt liever geen gebruik van mijn diensten omdat er een handig alternatief is: de kleine commerciële onderzoeksbureautjes. Die kunnen ze namelijk manipuleren. Wetenschappers zijn kritisch, en dat willen ze niet.'

› **Geldt dit ook in z'n algemeenheid?**

'Als ik een medicijn slik dan wil ik ervan uit

'Een recidivecijfer van 70-80 procent toont aan dat deze aanpak niet werkt'

kunnen gaan dat het ook werkt. Zo hoort het ook te werken op de andere terreinen waar de overheid zich mee bemoeit. Ik vind het bijvoorbeeld raar dat de overheid geen geld steekt in onderzoek naar de effectiviteit van TBS. En dan onafhankelijk onderzoek, hè. Geen slager die zijn eigen vlees keurt. Zo'n Inspectie voor de Gezondheidszorg valt onder het ministerie van VWS. Maar dat is toch niet onafhankelijk. De Onderzoeksraad voor de Veiligheid – opgericht door mr. Pieter van Vollenhoven – en de Nationale Ombudsman, die zijn onafhankelijk. Daar zitten mensen aan het hoofd die het lef en de moed hebben om hun mond open te doen als er misstanden binnen overheidsapparaten zijn. Dom als politici die instanties lastig noemen, want het beste komt boven in de dialectiek van these–antithese naar synthese. Door tegenspraak komen we verder. De wereld verandert continu. Ideeën van vijf jaar geleden kunnen nu al verouderd zijn. We moeten allemaal kritisch zijn, simpelweg om bij de tijd te blijven.'

› **Welk nieuw inzicht in de werking van de psyche gaat binnen vijf jaar de tongen in beweging brengen?**

'Ik vind het heel belangrijk dat we meer te weten komen over wilskracht. Wat is doorzettingsvermogen? En hoe kun je het versterken, bij kinderen en bij volwassenen? Jij bent onlangs gestopt met roken; dat kost veel wilskracht en daarmee veel mentale energie. Hoe meer we weten over wilskracht, hoe meer we die kunnen stimuleren en factoren die een negatief effect hebben, zoals stress, kunnen bestrijden.'

› **Komt er ooit een pilletje 'slik mij, voor meer wilskracht'?**

'Nee, dat kan ik me niet voorstellen. Maar zeg nooit nooit.'

tekst Jan Marijnissen
foto's Suzanne van de Kerk

HOE DE SP ZUID-HOLLAND HAAR ZIN KREEG

GOED NIEUWS OVER DE RIJNLANDROUTE

In Zuid-Holland is de kogel door de kerk: op 1 november heeft de provincie groen licht gegeven voor de Rijnlandroute, die Leiden en de noordelijke regio van Zuid-Holland verkeerstechnisch moet ontlasten. Maar niet bovengronds, want de weg wordt in een geboorde tunnel aangelegd. Samen met inwoners en belangenverenigingen maakte de SP zich als collegepartij sterk voor de ondertunneling van een weg waartegen de partij zelf actie had gevoerd.

‘Gisteren had ik een huilende mevrouw aan de lijn. Ze vertelde dat ze zich nog nooit zo bedonderd had gevoeld als anderhalf jaar geleden, maar dat ze nu blijer was dan ooit tevoren. En van iemand anders kreeg ik vanmorgen nog een bos bloemen.’ Het is vrijdag 2 november, een dag na het besluit van de Provincie Zuid-Holland om een boortunnel aan te leggen onder Voorschoten door. Harre van der Nat, SP-fractievoorzitter in de Provinciale Staten van Zuid-Holland, is een opgelucht man. En dat is dan nog zacht uitgedrukt.

Want hoe anders was dat anderhalf jaar geleden. Toen werd de Zuid-Hollandse SP nog door de inwoners verguisd. Aanleiding voor die storm aan kritiek was het coalitieakkoord dat in april 2011 werd gepresenteerd. ‘Nieuwe coalitie van VVD, CDA, SP en D66 durft te kiezen’, stond er boven het

betreffende persbericht van de provincie. Een kop die voor de Zuid-Hollandse SP een dubbele lading had, want gekozen werd in dat akkoord voor de aanleg van de zogenaamde Rijnlandroute, een verbindingsweg tussen de snelwegen A44 en A4. Dwars door Voorschoten welteverstaan. En dat was precies waar de SP samen met inwoners en belangengroepen keihard actie tegen had gevoerd. Want de weg zou onder meer sloop van zo’n zeventig huizen betekenen en zorgen dat een aantal sportvelden en een volkstuinencomplex zouden worden doorsneden door een open tunnelbak. Harre van der Nat: ‘Wij zagen niets in die weg. Wij vonden dat de bestaande verkeersproblematiek beter opgelost kon worden met een pakket aan kleinere verkeersoplossingen, zoals vergroting van kruispunten en verbreding van het bestaande wegennet.’

Maar in april 2011 stond het plan al een heel eind in de bestuurlijke steigers. Het vorige college van Gedeputeerde Staten had de wissels al dusdanig gesteld dat de Rijnlandroute, deels in een open bak, deels op maaiveldhoogte, dwars door Voorschoten aangelegd zou worden. ‘Decennialang was dit onderwerp voorbereid. En dus lag de weg ook op tafel om te worden besproken door een nieuw college’, verduidelijkt Van der Nat de situatie waarin zijn partij zich bevond. De SP was op dat moment immers beoogd coalitiepartner. ‘Coalitie-onderhandelingen kun je alleen voeren als je afspreekt dat er geen breekpunten zijn, en de Rijnlandroute was het zwaarste punt op de onderhandelingsagenda.’ Tijdens die onderhandelingen haalde de SP belangrijke punten binnen, zoals geen bezuinigingen op de jeugdzorg, een stop op opgelegde herindelingen van gemeenten, meer ruimte voor de binnenvaart en het bestuurlijke unicum dat dieren-welzijn op de agenda van een provinciale coalitie kwam. Ook werd het zwaar omstreden tramproject dwars door Leiden, de RijnGouweLijn, geschrapt ten gunste van een grotendeels door de SP ontwikkeld ov-alternatief. Maar meer en meer werd duidelijk dat de partij geen andere keus meer had dan instemmen met de Rijnlandroute. Van der Nat: ‘Ik zou kunnen zeggen: besturen is ook politieke keuzes maken en naast belangrijke en herkenbare punten binnenhalen ook inleveren. Ondanks het feit dat we in het coalitieakkoord wel 100 miljoen euro extra voor een goede inpassing van de Rijnlandroute hadden gerealiseerd, wist ik dat het een niet uit te leggen keus zou zijn.’

‘Hoe konden we de politieke werkelijkheid het beste inpassen?’

Dat werd al snel voelbaar in Voorschoten zelf, waar de plaatselijke SP het flink op haar bord kreeg. Afdelingsvoorzitter Erik Maassen: ‘We kregen veel boze reacties in het dorp. Logisch, want wij waren degenen die het hardst campagne hadden gevoerd tegen de weg. Gelukkig kwam Harre na de presentatie van het coalitieakkoord meteen naar ons toe om te overleggen. We besloten twee dingen: ten eerste dat wij als SP Voorschoten

ons publiekelijk zouden distantiëren van de politieke keuze van de Statenfractie en ten tweede dat de afdeling in overleg zou blijven met diezelfde Statenfractie. Niet makkelijk, nee. Zelfs bij de laatste Kamerverkiezingen kwamen mensen nog naar ons toe om te vragen hoe het nou zit en of de standpunten van de SP nu wel kloppen.'

De lokale SP, tal van inwoners van Voorschoten en belangenverenigingen zetten de strijd voort, maar voor Harre van der Nat begon het gevecht nu pas echt. 'Ik kreeg talloze telefoontjes en mails. Ik heb ze allemaal zelf beantwoord. Sommige mensen waren ongelooflijk kwaad op mij en de fractie. Ze hadden gelijk. Ze mochten zich bedonderd voelen. Zij hadden geen boodschap aan het feit dat we op andere gebieden goede zaken voor elkaar gekregen hadden. Tijdens de uiteindelijke behandeling van de Rijnlandroute (in juni van dit jaar –red.) had ik kunnen zeggen dat de weg ook wel voordelen had: doorstroming, vermindering van de files en winst voor de lokale en regionale economie, dat soort dingen. Maar dat deed ik niet. Ik zei waar het op stond: dat het een politieke keuze was geweest en dat ik de weg nog steeds niet zag zitten. Het voelde als een steen in mijn maag. Nooit voelde iets zo verkeerd. Naast het incasseren van de woede

en boosheid moest ik wel blijven werken aan een betere inpassing van deze weg. Vele gesprekken met coalitie en gedeputeerde volgden en natuurlijk ook met de achterban en de SP Voorschoten. Het was schaken op veel borden.'

De SP hield een slag om de arm, door te stellen dat de partij ontevreden was met de inpassing van het plan dat voorlag en door samen met de coalitiepartners in te zetten op een onderzoek naar de mogelijkheden voor een geboorde tunnel onder Voorschoten door, een alternatief dat tot dan toe eigenlijk nooit serieus bekeken was. Dat wil zeggen: de politiek had er nooit naar gekeken, want het Team Compromis Rijnlandroute (TCRLR) hield de optie van een tunnel wél onder de loep. Dit Voorschotense burgerinitiatief had sterke twijfels bij de weg en het bijbehorende inpassingsplan en ging aan het rekenen en tekenen. Esther Rijken van het TCRLR vertelt hoe het ging: 'Het algemene beeld was dat ondertunneling te duur zou zijn. Wij vroegen ons af: hoezo te duur? Er is op het gebied van boren zoveel expertise in ons land, de techniek ontwikkelt zich bovendien erg snel. We zijn toen aan de slag gegaan met het idee: hoe kun je de politieke werkelijkheid, die weg dus, het beste inpassen? Daarbij moest het financieel natuurlijk haalbaar zijn, anders

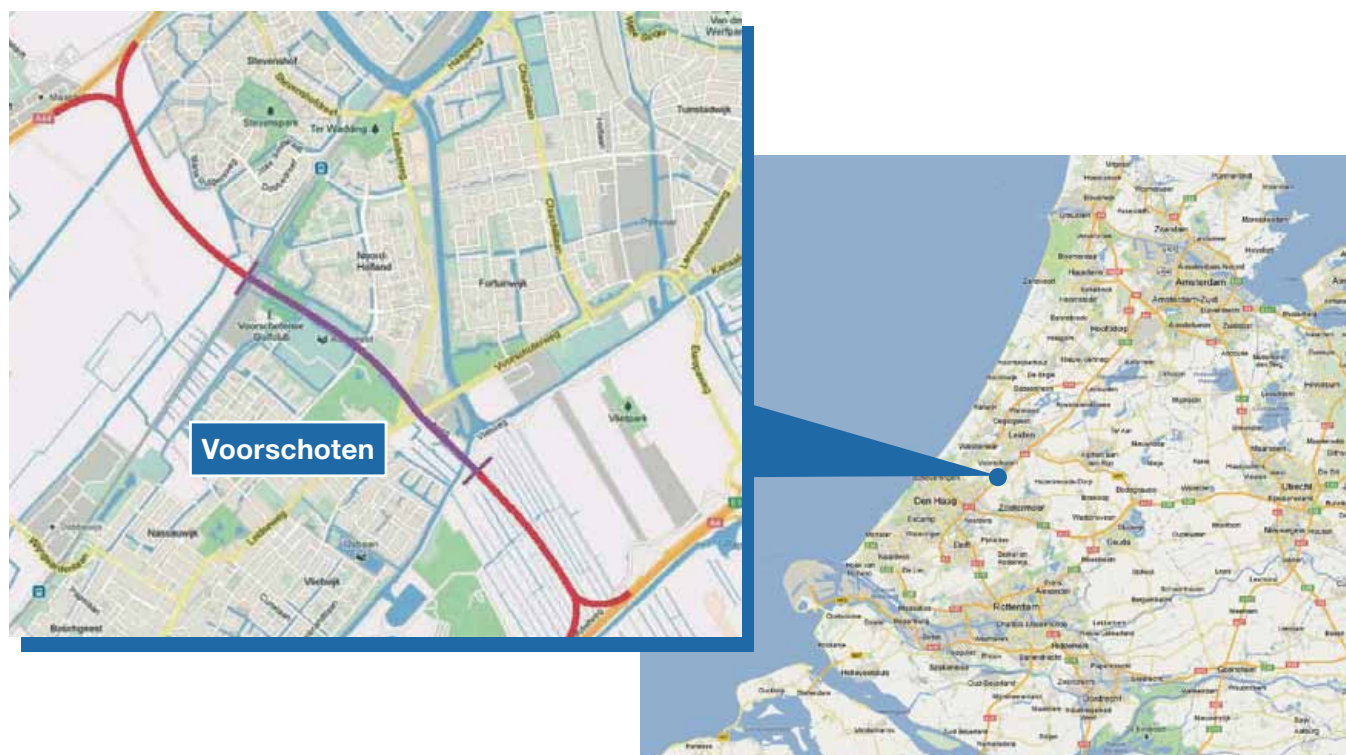
TUNNELVISIE?

Harre van der Nat kreeg een aantal brieven van mensen die blij zijn dat de waarde van hun woning niet keldert door de komst van de weg in een open bak. Maar sommigen kijken anders aan tegen dat stukje zekerheid. 'Hartstikke fijn voor Voorschoten, minder leuk voor mij', zegt bijvoorbeeld Corina Steenberg van Verkeersschool Corina te Voorschoten. Het bedrijf is gevestigd aan de Hofweg, de straat waar dankzij de tunnel geen huizen gesloopt hoeven te worden. 'Ik wil al heel lang gaan verhuizen, maar wie wil er nou een pand kopen waar een tunnel onderdoor loopt?' Ook de kapsalon van Linda van Ipenburg, Linda's Hairstyle, ligt aan de Hofweg. 'Goed dat er nu zekerheid is. Maar dat betekent wel dat ik nu ineens veel aan mijn pand moet gaan opknappen. Door de jarenlange onzekerheid heb ik dat niet gedaan.'

zouden we een modderfiguur slaan.' Uit de berekeningen van TCRLR bleek dat een boortunnel heel goed binnen de provinciale projectbegroting van de Rijnlandroute past,

DE RIJNLANDROUTE

De paarse lijn geeft aan waar de tunnel komt.

Van der Nat: 'Opgelucht, maar geen feestje.'

in totaliteit zelfs goedkoper is. 'We zijn toen met de provincie gaan praten en gedeputeerde Ingrid de Bondt (Verkeer en Vervoer, VVD –red.) bleek bereid om er serieus naar te gaan kijken. Kortom: de politiek had wel oren naar ons initiatief.'

Dat mag op zichzelf al bijzonder heten. Want wie de lokale en provinciale politiek kent, weet hoe het vaak gaat met burgerinitiatieven. Vijf of tien minuten spreektijd in een commissievergadering, een net bedankje voor de 'geluiden uit de samenleving' en met een beetje geluk de constatering dat er nog koffie is. Maar ditmaal ging het anders en stelde de provincie zich open op. 'Meestal worden burgerinitiatieven min of meer aan de zijkant geparkeerd. Dat dat in dit geval niet gebeurde komt door de coalitie die er nu zit', zegt Erik Maassen.

Maar toch... waarom moet er een burgerinitiatief aan te pas komen om een toch niet zo heel revolutionair idee van een tunnel in beeld te krijgen bij bestuurders? Maassen schiet in de lach. 'Ja, goeie vraag. Tot nu toe werd een tunnel gewoon als te duur afgedaan. De vorige gedeputeerde had altijd maar die ene mogelijkheid voor ogen: een weg dwars door Voorschoten. Hij zag uitsluitend dát eindbeeld. De huidige gedeputeerde

en de coalitie stellen zich daarentegen open en transparant op'

'Ze hadden kunnen zeggen dat ik een klootvool was'

De provincie onderzocht de voorgestelde ondertunneling en concludeerde dat die zowel technisch als financieel haalbaar is. En dus ging op 1 november het licht op groen en reageerden de deelnemende gemeenten Leiden, waar de SP eveneens in het college zit, en Voorschoten tevreden. 'Veel voordelen voor mens en milieu', aldus de betreffende wethouders. En het meest gehoorde woord onder de Voorschotenaren? Opluchting. Opluchting alom. 'Iedereen in het dorp is opgelucht', meldt Erik Maassen. En op de voorpagina van het Leidsch Dagblad: 'Voorschoten kan opgelucht ademhalen.' SP-Kamerlid Farshad Bashir, die Den Haag warm maakte voor de ondertunneling, spreekt van geweldig goed nieuws voor de inwoners: 'Van ons mocht immers niemand de weg horen, ruiken of zien.' Met dat laatste citeert het Kamerlid letterlijk de belofte die de Zuid-Hollandse SP vóór de Statenverkiezingen van 2011 deed. De belofte die in november 2012 is nagekomen.

Met uitzondering van de GroenLinks-Statenvractie en de Milieufederatie, die vrezen dat de tunnel juist negatieve effecten op natuur en milieu zal hebben, lijkt iedereen dus tevreden. De ovatie waarop inwoners van Voorschoten de provincie trakteerden tijdens de persconferentie op 2 november spreekt boekdelen. Toch gaat Harre van der Nat niet juichend en feestend over straat om het resultaat rond te toeteren. Zeker, ook hij is opgelucht: 'Het is een pak van mijn hart. Maar toch sta ik inderdaad niet te juichen. Want nog steeds denk ik dat de weg, ondertunneld of niet, niet de oplossing van het verkeersprobleem is. Nog steeds denk ik dat verbreding van bestaande wegen en verkeerspleinen beter was geweest. De Rijnlandroute is en blijft een politieke keuze. Die extra 100 miljoen en onze wil en interne strijd om een betere inpassing te krijgen hebben het mogelijk gemaakt om de tunnel te kunnen realiseren. Anders was de weg waarschijnlijk in een open bak door Voorschoten gelegd en op maaiveldhoogte door de polders gegaan. Dat was immers het voorkeurs tracé van het vorige college.'

Anderhalf jaar heeft het hele gebeuren geduurd. De tijd heeft hem naar eigen zeggen gesterkt in zijn opvatting dat eerlijk het langst duurt. 'Het was gemakkelijker geweest om onze visie over de Rijnlandroute te wijzigen, zodra we in de coalitie kwamen', illustreert Harre van der Nat de verleiding. De verleiding van de makkelijke weg lag ook op de loer toen het ging om de verstandhouding met de afdeling Voorschoten. 'De afdeling had kunnen zeggen dat ik een klootvool was en we hadden elkaar verder kunnen negeren. Ik ben heel blij dat dat niet gebeurd is, dat we met elkaar in contact en in overleg zijn gebleven. Kijk, een Statenfractie heeft feitelijk geen zelfreinigend vermogen omdat ze niet over een directe achterban beschikt zoals een kritisch afdelingsbestuur die heeft. Alleen dat is al reden genoeg om de afstand met de lokale afdelingen niet groter te laten worden.' Esther Rijken hoopt dat het burgerinitiatief TCRLR andere burgers kan inspireren. 'We wilden de politiek helpen met ons rapport en we zijn heel blij met wat we nu al bereikt hebben. We zijn vrijwilligers en hebben gebruik gemaakt van ons eigen netwerk. Een onderzoeksbureau zou zich hier flink voor hebben laten betalen.'

tekst Rob Janssen en Diederik Olders
foto's Suzanne van de Kerk

5 VRAGEN AAN: RUUD LAPRÉ

Ruud Lapré, voorzitter van de Vereniging van bestuurders in de zorg NVZD, heeft de Eerste Kamer een brief gestuurd. Hij wil de Wet Normering Topinkomens tegenhouden, die bepaalt dat zorgbestuurders niet meer mogen verdienen dan een minister (140.000 euro per jaar).

› **Op zorgvisie.nl noemt u de wet erger 'dan we in onze ergste nachtmerries konden vermoeden'.**

'Ach ja, dat is literaire vrijheid. Er valt met ons te praten over de soms rare inkomens, maar het oorspronkelijke wetsvoorstel is zonder enig overleg aangescherpt. Dit kan per persoon om tienduizenden euro's gaan.'

› **U heeft principiële bezwaren?**

'Voorheen is sterk ingezet op marktwerking. Nu wordt de zorg gelijkgesteld aan de publieke sector, terwijl dat principieel niet zo is. Bovendien hebben we al vrijwillig een code vastgesteld, vrijwel alle werkgevers houden zich daaraan. De wet zou daarop aan moeten sluiten.'

› **Wat is volgens die code een redelijk inkomen voor zorgbestuurders?**

'Dat hangt van de complexiteit van de organisatie af; 70.000 euro voor kleine instellingen, tot 250.000 euro per jaar in uitzonderingsgevallen. Die gelaagdheid is nu door het wetsvoorstel totaal verdwenen.'

› **Waarom zou een zorgbestuurder zoveel meer moeten verdienen dan een minister die het hele land bestuurt?**

'Voor ministers zijn er allerlei beschermingsmaatregelen als ze stoppen met dat werk. Er zijn inkomensverschillen, ook tussen een bestuurder en de verpleegkundige, dat kan ik niet wegpraten. Maar wat is redelijk? Die discussie is nu helemaal niet gevoerd. Op deze manier is het disproportioneel.'

› **Heeft u ook een protestbrief gestuurd over de bezuinigingen op de zorg?**

'Nee, wij zijn de beroepsvereniging van de bestuurders. We kunnen ons niet overal mee bemoeien, dan zouden we op het terrein van andere mensen komen. Ik denk dat de brancheorganisaties en de zorginstellingen dat wel zullen doen.'

foto © Bureau NVZD - VHMZ - Nestores

› TJOKVOLLE NIEUWE-LEDENDAG

foto Sander van Oorspronk

Roemer begroet 500 nieuwe SP'ers.

Op 10 november was het weer tijd voor de jaarlijkse nieuwe-ledendag op het Binnenhof. Vijfhonderd nieuwe SP-leden zijn tijdens een speciale kennismakingsdag getraakteerd op muziek, een rondleiding, discussies en toespraken van Emile Roemer en Jan Marijnissen.

Alle nieuwe leden van het afgelopen jaar, maar liefst tweeënhalfduizend, waren

hiervoor uitgenodigd. De vijfhonderd beschikbare plaatsen in het Tweede Kamergebouw waren dan ook al snel volgeboekt. Maar, alle (nieuwe) leden die ook graag een bezoek hadden willen brengen aan de SP-fractie in Den Haag maar er op 10 november niet bij konden zijn: weest niet getreurd. Elke SP-afdeling kan met een groep leden op bezoek gaan bij de fractie.

› VAKBOND EN POLITIEK WORDT WERKEN ONMOGELIJK GEMAAKT

SP-Tweede Kamerlid Paul Ulenbelt is tijdens een werkbezoek aan zorginstelling Pleyade samen met enkele leden van vakbond AbvaKabo weggestuurd door de politie. Er zou sprake zijn van lokaalvredebreuk. 'Volkomen verwerpelijk', zegt Ulenbelt hierover. 'Wij komen hier om ons werk te doen. Uit een dagboek dat het personeel bijhoudt, blijkt dat de werkdruk ontoelaatbaar hoog is. Zelf krijg ik ook steeds vaker verhalen te horen van intimidatie op de werkvloer. We wilden daarom met het personeel praten over de werkomstandigheden.' De vakbond heeft een wettelijk recht om zich op de werkvloer te begeven. Toch belde de manager van

Pleyade direct de politie. Het Kamerlid en de vakbondsleden zijn aangehouden en buiten het pand direct weer vrijgelaten. Ulenbelt: 'Ons wordt dus gewoon het recht ontnomen om op de werkvloer te praten met al die mensen die dit mooie werk doen in de zorg. Dat gesprek is mij meer waard dan welke dikke beleidsnotitie dan ook, waarin ik zou moeten lezen hoe het met de mensen gaat. Ik heb minister Asscher, van Sociale Zaken, dan ook direct gevraagd wat hij gaat doen om dit soort schendingen van fundamentele rechten in de toekomst te voorkomen. Zorgpersoneel dat in actie wil komen wordt keihard geïntimideerd.'

> RIJKELUI?

foto flickr.com

MG cabrio: voor liefhebbers.

Het is een bekend verschijnsel: mensen die op een mooie zondagmiddag in een Austin of MG cabriolet door het platteland karren, dat als recreatie beschouwen en zichzelf als 'liefhebber' zien. Het kabinet wilde de vrijstelling van motorrijtuigenbelasting voor auto's ouder dan vijftig jaar opheffen, waardoor deze liefhebbers het volle pond zouden moeten gaan betalen. Misschien zult u zeggen: 'Nou en? Als die rijkelui anderen zo nodig de ogen willen uitsteken met hun milieuvriendelijke speeltjes, dan betalen ze er ook maar voor.' We legden die zienswijze voor aan SP-Kamerlid Farshad Bashir. Zijn reactie: 'Om te beginnen hebben wij niks tegen rijkelui. Ten tweede hebben oldtimerbezitters zo'n auto veelal als hobby en rijden de meeste er am-

per mee. Wat wij willen is dat alleen het dagelijks gebruik van oldtimers wordt ontmoedigd. Voor de hobbyisten moet de vrijstelling overeind blijven. Anders wordt het voor veel van hen te duur en gaan de voertuigen wellicht verloren.' Weer de vraag: nou en? 'In veel gevallen gaat het om een stukje historisch en cultureel erfgoed, bijvoorbeeld om auto's uit de Tweede Wereldoorlog. Die wagens moet je proberen te behouden', aldus Bashir die met zijn visie een Kamermeerderheid achter zich kreeg. Gevolg: het kabinet moet met een nieuw plan komen waarin veelvuldig gebruik van oldtimers wordt ontmoedigd, maar waarin de liefhebbers worden ontzien.

> SP-GEDEPUTEERDE VOERT BEZUINIGING JEUGDZORG NIET DOOR

'Dat het rijk op het laatste moment een onbehoorlijke, onverstandige en onfatsoenlijke bezuiniging op de jeugdzorg doorvoert, is één ding. Maar dat betekent niet dat wij als provincie hetzelfde moeten doen', vindt SP'er Rik Janssen. Het college van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, waarbinnen Janssen verantwoordelijk is voor jeugdzorg, heeft daarom in allerlei gevallen bij elkaar geschrapt om in ieder geval in 2013 niet te hoeven bezuinigen. PvdA-staatssecretaris Van Rijn geeft vlak voor het nieuwe jaar ineens 32 miljoen euro minder aan de provincies voor het regelen van de jeugdzorg in 2013. Voor Zuid-Holland komt dat neer op 2,5 miljoen euro, maar Janssen weigert die rekening door te schuiven naar de kinderen die hulp nodig hebben. 'Deze bezuiniging is onbehoorlijk, want het gaat tegen de afspraken in. Er zou alleen bezuinigd worden als er minder vraag naar jeugdzorg zou zijn. Het is onverstandig, want de vraag neemt juist toe, en deze bezuiniging komt bovenop een al eerder aangekondigde bezuiniging vanaf 2015.'

Zo hebben we nog weer minder geld om een steeds groter wordende groep te helpen. En het is onacceptabel, omdat de kinderen hier de dupe van worden. De Zuid-Hollandse jeugdzorgorganisaties doen er al alles aan om met hetzelfde geld meer kinderen te kunnen helpen. Zo kort voor 1 januari ineens bezuinigen betekent dat de wachtlijsten voor de jeugdzorg weer langer zullen worden en de kwaliteit van de zorg wellicht ook minder wordt. Daar werken wij niet aan mee.'

> ONDANKS KAMERMEERDERHEID GEEN NOODOPVANG VOOR VREEMDELINGEN

'De winter staat voor de deur. Er moet opvang geregeld worden voor de uitgeprocedeerde asielzoekers die in Den Haag en Amsterdam in tentenkampen verblijven omdat ze nergens anders terecht kunnen,' stelt SP-Tweede Kamerlid Sharon Gesthuizen (foto). Een meerderheid van de Tweede Kamer, inclusief regeringspartij PvdA, steunde het voorstel van Gesthuizen om menswaardige opvang te regelen voor vreemdelingen die niet terug kunnen (zie ook Tribune, januari 2012). Toch verandert er niets aan de schrijnende situatie van deze mensen. Gesthuizen op 29 novem-

ber: 'Sommige mensen zijn uitgeprocedeed, maar hebben simpelweg geen keuze. Dan werkt bijvoorbeeld een herkomstland niet mee of zijn mensen te ziek om terug te keren. We dachten dat er eindelijk aan een structurele oplossing voor deze mensen gewerkt zou worden, maar staatssecretaris Teeven lapt de motie aan zijn laars. En de PvdA neemt genoegen met zijn verklaring. Ik voel me beetgenomen door de PvdA, met wie we eerder altijd optrokken op dit onderwerp. Er wordt zelfs geen noodopvang via de gemeentes geregeld.' Een dag later startte de politie

met de ontruiming van tentenkamp Osdorp; waarschijnlijk volgt voor een deel van de mensen vreemdelingendetentie.

> QUOTE 500

Schoonmakers met Roemer in actie voor fatsoenlijke arbeidsvoorwaarden.

De Quote 500 is deze maand weer uitgekomen, de jaarlijkse lijst met de 500 allerrijksten van Nederland. Als we een lijst zouden maken van de 500 armsten, zouden daar natuurlijk onder meer daklozen, mensen met chronische ziekten en uitgeprocedeerde asielzoekers bij zitten. Maar volgens de Bijstandsbond Amsterdam, Stichting Budget Support Assen en de Voedselbank Haaglanden kunnen we door het kabinetsbeleid zo onderhand steeds meer werkende armen nomineren voor een plaatsje op die lijst. Jacques Peeters van de Bijstandsbond Amsterdam, een vereniging waarin mensen met een uitkering of een laag inkomen elkaar met raad en daad bijstaan: 'We komen mensen

tegen die jarenlang keihard gewerkt hebben met een minimum inkomen of net daarboven. Vaak zonder vast contract. Dan moet je bijvoorbeeld denken aan schoonmakers of thuiszorgmedewerkers, maar tegenwoordig ook buschauffeurs. Ze verdienen net te veel om voor steun in aanmerking te komen, maar te weinig om een gezonde financiële buffer op te kunnen bouwen. Als ze dan ontslagen worden, gaat het heel hard. Ze zijn er ook niet aan gewend dat een uitkering een soort noodrantsoen is geworden. Net voldoende voor je huur, zorgverzekering en de allernoodzakelijkste kosten voor levensonderhoud. Maar soms lukt dat ook al niet meer.' Marjan IJzerman van Budget

Support Assen (een stichting die mensen met financiële problemen persoonlijk begeleidt en een weggeefwinkel heeft), vult hem aan: 'Om een uitkering aan te kunnen vragen, moet je heel veel papieren aanleveren. Dat kan niet iedereen meteen, waardoor je vrij snel drie weken lang zonder geld zit. Als je niet hebt kunnen sparen, heb je direct een probleem. Eenmaal in de schulden wordt het steeds moeilijker om daaruit te komen. Schuld-eisers willen steeds minder vaak meewerken aan betalingsregelingen.' Ook komt IJzerman mensen tegen die ondanks een goedbetaalde baan niet rond kunnen komen. 'Niet omdat het geld opgaat aan auto's of Nintendo's, maar bijvoorbeeld aan alimentatie en een restschuld van de woning na een scheiding. Of ze hebben dubbele woonlasten.' Ton van Schie van de Voedselbank Haaglanden komt het ook tegen. 'Zoals heel lang gebruikelijk was, kochten mensen bijvoorbeeld een nieuwbouwhuis op de tekening terwijl het oude huis nog niet verkocht was. Nu zitten ze door de ingezakte woningmarkt vast aan dubbele woonlasten. Ze kunnen geen kant meer op. Het is zelfs geen optie om de oude woning onder de marktwaarde te verkopen en de restschuld maar te accepteren, want dan krijgen ze een fikse naheffing van de belasting. Die ziet dat als een schenking van een deel van de waarde van het huis. Verder bezuinigen kunnen ze niet. De auto hebben ze al weggedaan, het spaargeld is al opgegeten. Huishoudens met twee goede inkomens, maar wel afhankelijk van de voedselbank.' Zijn dit de hardwerkende Nederlanders waar Mark Rutte voor zegt op te komen? Of richt hij zich meer op die mensen uit de Quote 500?

> EXIT SOCIALE WONINGBOUW DREIGT

'Dit zou het einde zijn van de sociale woningbouw in Nederland. Een sociaal drama', zegt SP-Tweede Kamerlid Paulus Jansen (foto) in reactie op het rapport van het Centraal Fonds Volkshuisvesting (CFV) dat op 20 november is gepubliceerd. Als gevolg van een nieuwe belasting, de zogenaamde verhuurdersheffing, dreigt 10 procent van de woningcorporaties failliet te gaan, zo becijferde het CFV. Jansen: 'Als een woningcorporatie failliet gaat, betalen andere corporaties mee om de rommel op te ruimen. Maar de overgebleven corporaties kunnen het nooit betalen als 41 van de 388 corporaties daadwerkelijk failliet gaan.

Minister Blok moet zijn plannen radicaal aanpassen.'

Voor de heffing, die twee miljard moet opleveren, heeft Jansen een alternatief: in ruil voor het afblazen van de verhuurdersheffing worden investeringsafspraken (nieuwbouw, renovatie, energiebesparing) gemaakt met de corporaties. De btw-opbrengst over die investeringen is in Jansens plan zelfs hoger dan de opbrengst van de verhuurdersheffing. 'Daarnaast zijn er nog grote inverdieneffecten op ww- en bijstandsuitkeringen van bouwvakkers en werknemers in gerelateerde bedrijfstakken', stelt Jansen.

NEK AAN NEK

President Obama knuffelt een inwonster van New Jersey, de staat waar orkaan Sandy hard heeft toegeslagen. Enkele dagen later wint de Democraat de verkiezingen. De voorspelde nek-aan-nekrace met Republikein Romney blijft uit; Obama wint uiteindelijk vrij ruim.

foto © Doug Mills/ HH

2009: SP-campagne tegen verkoop van Nuon en Essent.

PRIVATISERINGEN IN NEDERLAND ONDER DE LOEP

‘EEN HELDERE VISIE ONTBRAK’

Een onderzoekscommissie van de Eerste Kamer bekeek de privatiseringen en verzelfstandigingen in de publieke sector van de afgelopen decennia. Het resultaat: een onthullend rapport, dat menig SP'er een déjà vu zal bezorgen.

Verbinding verbroken? Dat is de titel van het ruim honderd pagina's tellende rapport. Bij het lezen blijkt al snel de dubbele betekenis. Aan de ene kant leidde de privatisering en verzelfstandiging van overheidsdiensten ertoe dat de politiek de kennis en controle kwijtraakte. 'Het op afstand plaatsen van de uitvoering beperkt de ministeriële verantwoordelijkheid en daarmee de parlementaire zeggenschap', aldus het rapport. Aan de andere kant slaat de titel ook op de verbinding tussen overheid en burger. Volgens het rapport is voor burgers 'de overheid ook op afstand komen te staan. Het is niet altijd duidelijk wie kan worden aangesproken op de gevolgen van de gemaakte keuzes.'

Privatisering was dé trend in het openbaar bestuur

De senaatscommissie – voluit: Parlementaire Onderzoekscommissie Privatisering/Verzelfstandiging Overheidsdiensten – werkte een jaar aan het rapport, dat zij beschouwt als 'wetgevingsonderzoek'. SP-senator Arjan Vliegthart trad daarbij op als ondervoorzitter. 'Privatisering en verzelfstandiging waren de afgelopen decennia zo'n beetje dé grote trends in het Nederlandse openbaar bestuur', zegt Vliegthart. 'Zowel in de politiek als de maatschappij bestond daar groot draagvlak voor. De overheid moest simpeler en efficiënter gaan werken, was de heersende opvatting. In de jaren tachtig zag men het vooral als middel om de staatsschuld

en het financieringstekort terug te dringen, als een manier om geld te verdienen dus. In de jaren negentig echter won de ideologische component steeds meer aan kracht en raakte het marktdenken in een stroomversnelling. Pas na de eeuwwisseling begon men zich serieus af te vragen: werken die privatiseringen en verzelfstandigingen eigenlijk wel? Wat bleek was dat de verhoudingen compleet uit het lood geslagen waren.' De commissie concludeert in haar rapport dat: 'de rijksoverheid wel vereenvoudiging en een kleinere rijksdienst nastreefde, maar dat in plaats daarvan de bestuurlijke complexiteit is toegenomen. Er was geen samenhang in beleid, geen gemeenschappelijke "road map" en uiteindelijk zaten ook departementale verschillen in aanpak de doelstelling in de weg.'

Het parlement beet nooit echt door

Interessant daarbij is de rol van het parlement. In het rapport: 'Kenmerkend voor de besluitvorming is dat het parlement in iedere volgende fase correcties aanbrengt op de – kennelijk incomplete – besluitvorming in een eerdere fase. Zo is de introductie van marktwerking mede een antwoord op ongeleide privatiseringen uit de fase daarvoor (toen geprivatiseerde bedrijven in markten werden gezet die het strikt genomen niet waren). Vervolgens is de aandacht voor publieke belangen na 2000 weer een aanvulling op het marktwerkingsbeleid dat deze aspecten achteraf bezien onvoldoende heeft meegewogen. Hieruit ontstaat een beeld van een parlement dat steeds terugkomt op eerdere besluiten.' Vliegthart: 'Wat je ziet is dat het parlement zich er wel mee bemoeide en ook regelmatig kritische geluiden heeft laten horen, maar nooit echt heeft doorgebeten. Wat ook meespeelde was dat het ging om uitermate complexe materie en niet zelden hadden de beide Kamers een grote informatie-afstand ten opzichte van de regering.' 'Het idee dat je terugkomt op eerdere besluiten kan op zichzelf heel wijs zijn', vervolgt Vliegthart. 'Maar die manier van handelen toont des te meer aan dat de doorvoering van de privatiseringen en verzelfstandigingen veel te hap-snap is verlopen. Wat ontbrak was een heldere visie.'

'Sorry, daar gaan wij niet meer over'

En zo buitelden de Kamerfracties jarenlang over elkaar heen. Terwijl met name liberalen in de regel het standpunt huldigden van 'gewoon doorliberaliseren en niet zeuren als er iets fout gaat', hamerde een partij als de SP op de vraag: waaróm gaat het dan steeds mis? Het rapport neemt

VROEG OF LAAT

1996 - 'Privatiseringen (...) ontnemen de overheid de vrijheid integrale afwegingen te maken en beleid te ontwikkelen in een richting die maatschappelijk wenselijk wordt geacht.' – Jan Marijnissen in Tegenstemmen

1998 - 'Mijn conclusie is dat het verstandig is te stoppen met de privatisering van de uitvoering (van de sociale zekerheid -red.). Dan hoeven ook al die commerciële bedrijven niet meer aan te schurken tegen de uitvoeringsinstellingen.' – Jan de Wit in een opinie-artikel in dagblad De Limburger

2000 - 'De regering zegt dat privatisering voor haar geen doel is, maar een middel om tot concurrentie te komen. En daarmee moeten we blij zijn, omdat de dienstverlening er beter van wordt. Volgens mij is dat pure onzin.' – Harry van Bommel in de Tribune

De SP is er vaak vroeg bij om gevolgen van beleid te voorzien en problemen te signaleren. Andere partijen in de Tweede Kamer komen er vroeg of laat achter dat onze analyse klopte.

2010: SP'ers voorop in protest tegen de liberalisering van de postmarkt.

hierin geen stelling, maar stelt: 'Terwijl sommigen menen dat bezinning moet gaan over het terugdraaien van privatiseringen en verzelfstandigingen, menen anderen dat ontwikkelingen meer tijd moeten krijgen en hanteren het principe "voltooit wat is ontplooid". De commissie constateert dat er niet één optimale vorm van (nieuwe) sturing bestaat.'

Arjan Viegenthart verduidelijkt: 'Het is niet zo dat de overheid het altijd beter kan. Waar het om gaat is dat je uitvindt hoe de overheid beter kan functioneren als het om publieke taken en belangen gaat.' Daarover is het rapport duidelijk: 'De privatiserings- en verzelfstandigingsontwikkeling in de afgelopen twee decennia (...) misten een bredere oriëntatie op publieke belangen.' En vervolgens: 'De commissie constateert dat bij alle aandacht voor de burger als klant en belastingbetaler geen bredere weg van publieke belangen heeft plaatsgevonden.'

Kort gezegd: de burger als consument stond centraal. De gevolgen schetst de commissie aan de hand haar bevindingen op het gebied van de spoorwegen en de post, alsmede reïntegratie en energie.

'De commissie wijst (...) op de inmiddels veelbesproken splitsing van de NS. Iets vergelijkbaars doet zich voor met de post. Hier heeft een incompleet besluit – de post is meegeprivatiseerd met de telefonie – medegeleid tot druk op de publieke dienstverlening.'

Wanneer de burger geconfronteerd wordt met gebrekkige dienstverlening – bijvoorbeeld op het spoor – staat daar maar al te vaak een bewindspersoon die niets anders meer kan toezeggen dan in overleg te treden met de NS, die vervolgens weer doorverwijst naar ProRail. Of vice versa. Gemeenten en provincies hebben vergelijkbaar weinig in te brengen als burgers klachten of wensen over het stads- en streekvervoer hebben; alles staat of valt bij de bereidheid van geprivatiseerde, veelal in buitenlandse handen verkerende vervoersbedrijven. En dus loopt de burger een frustrerend blauwtje als hij van de overheid te horen krijgt: 'Sorry, maar daar gaan wij niet meer over.'

Zo wordt pijnlijk duidelijk waar het in veel gevallen op uitgedraaid is: een publieke sector zonder publieke verantwoordelijkheid.

De commissie doet in haar rapport tal van aanbevelingen voor de toekomst, zoals het vooraf inventariseren van de publieke belangen, verbetering van de informatievoorziening en klachtmogelijkheden van de burger, een sterkere informatiepositie van het parlement, betere sturingselementen op het gebied van toezicht, verantwoording en sturing van de uitvoering en sterkere regierol door het kabinet. Want: 'De commissie constateert dat het privatiserings- en verzelfstandigingsbeleid van de afgelopen twintig jaar heeft ontbroken aan een samenhangende visie op rijksoverheid en publiek belang.'

'Verbinding verbroken?' is inmiddels naar het kabinet gestuurd en de senaatscommissie is in afwachting van de reactie. Ook de Tweede Kamer zal zich binnenkort erover buigen.

 Het rapport 'Verbinding verbroken?' is hier te downloaden: sp.nl/9z6ls

tekst Rob Janssen
foto's Bas Stoffelsen

KABINET OP RAMKOERS

DE ZORG

- ✓ Meer investeren in wijkverpleegkundigen.
- ✗ Thuiszorg wordt voor honderdduizenden ouderen en gehandicapten afgeschaft.
- ✗ Dagbesteding, waardoor mantelzorgers het vol kunnen houden, wordt afgeschaft.
- ✗ De vrije specialistenkeuze vervalt.
- ✗ De commerciële zorgverzekeraars mogen bepalen waar je zorg krijgt én zelf eigenaar worden van een zorginstelling.

RUTTE II

Emile Roemer zei op 13 november in het debat over de regeringsverklaring: 'De verzorgingsstaat is geen probleem; het is een oplossing voor problemen, om te voorkomen dat de tegenstellingen te groot worden en de samenleving uit elkaar valt. Een sociale samenleving is beter voorbereid op economische schokken en herstelt zich daarvan sneller. Een samenleving waarin naar elkaar wordt omgekeken is veiliger en prettiger om in te leven.

Die solidariteit en de bereidheid om samen iets moois van het land te maken, moeten wij juist versterken en niet, zoals ik in het regeerakkoord pagina na pagina lees, verder afbreken.'

Waar sturen Rutte en Samsom eigenlijk op aan?

DE ASIELZOEKER

- ✓ Kinderpardon.
- ✗ Illegaliteit wordt strafbaar.
- ✗ Nog steeds geen noodopvang voor uitgeprocedeerde asielzoekers.

DE STUDENT

- ✗ De studiefinanciering wordt afgeschaft.
- ✗ De ov-kaart voor studenten wordt wegbezuinigd.

DE WIETGEBRUIKER

- ✓ De wietpas is weg. Registratie is niet meer nodig.
- ✗ In plaats van een pas heb je nu een id-bewijs én een uittreksel van het bevolkingsregister nodig.
- ✗ Toeristen worden nog steeds geweerd, illegale handel zal blijven toenemen.

DE HUISEIGENAAR

- ✓ De hypotheekrenteaftrek wordt beperkt (maar niet zoals de SP wil door deze af te toppen op 350.000 euro).
- ✓ Rente op restschuld kan 5 jaar worden afgetrokken.
- ✓ De rijksmiddelen voor de starterslening worden uitgebreid (al is hier nog geen budget voor opgenomen).

HET INTERNET

- ✗ Geen visie op privacy en ICT-veiligheid.

DE HUURDER

- ✓ Woningcorporaties worden aangestuurd door gemeenten, de schaal wordt kleiner.
- ✗ De huren mogen enorm worden verhoogd en snel ook. Bij 2,5% inflatie stijgt een huur van €450 tot tussen de €523 en €635.
- ✗ De beperking van de hypotheekrente-aftrek wordt volledig gecompenseerd door de hoogste belastingschijven te verlagen; de huurverhoging leidt niet tot verlaging van de laagste schijven.
- ✗ Er komt een extra verhuurdersheffing; corporaties kunnen nu ongeveer tien miljard per jaar minder investeren in onderhoud, renovatie en energiebesparende voorzieningen.

DE NATUURLIEFHEBBER

- ✓ De ecologische hoofdstructuur en verbindingzones worden toch gerealiseerd.
- ✗ Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten moeten meer afhankelijk worden van privaat geld.
- ✗ Geen concrete voorstellen om megastallen tegen te houden.
- ✗ De Blankenburgtunnel bij Vlaardingen die niemand wil, komt er toch.
- ✗ De A15 wordt doorgetrokken naar de A12.

DE KLEINE ONDERNEMER

- ✗ BTW-verhoging naar 21% blijft.
- ✗ Zelfstandigenaftrek wordt versoberd.
- ✗ Niet investeren in de economie; de consument zal de hand op de knip houden.

DE KINDEREN

- ✗ Bezuiniging op kinderbijslag.
- ✗ Met een half miljard bezuinigt dit kabinet de jeugdzorg kapot.

HET STRAFRECHT

- ✓ Speciaal strafrecht voor jeugdigen (16-18 jaar).
- ✗ Direct de cel in als je *verdachte* bent van delicten met een straf van 2 jaar of meer.
- ✗ Gedetineerden moeten een eigen bijdrage gaan betalen in de gevangenis.

DE WERKNEMER

- ✓ Al is het wat vaag, er zijn plannen om de positie van flexwerkers te verbeteren.
- ✗ 65plus-gat door verhoging AOW-leeftijd.
- ✗ Het wordt moeilijker voor jongeren om pensioen op te bouwen.
- ✗ Ontslagbescherming wordt verslechterd.
- ✗ Werken onder het minimumloon is mogelijk.

DE POLITIE

- ✗ Er wordt meer blauw op straat beloofd, maar geen cent voor uitgetrokken.

DE ECONOMIE

- ✓ Financiële transactietaks kalmeert enigszins de financiële markten.
- ✗ De economie wordt niet gestimuleerd; de koopkracht wordt afgeknepen.
- ✗ We leggen ons vast op Europese afspraken over bezuinigingen.
- ✗ Verder privatiseren van het spoor is een optie.

DE BESTUURDER

- ✓ De norm voor bestuurders in de (semi)publieke sector wordt verlaagd tot het niveau van een minister.

DE WERKLOZE

- ✗ Geen plan tegen (jeugd)werkloosheid.
- ✗ Kortere WW; na een jaar al op slechts 70% van het minimumloon.
- ✗ Categoriale bijstand wordt afgeschaft (zoals langdurigheidstoeslag).
- ✗ Eén keer niet voldoen aan sollicitatieplicht: drie maanden geen bijstand.

DE GEMEENTEN

- ✘ 390 van de 415 gemeenten zullen moeten fuseren totdat ze meer dan 100.000 inwoners hebben.
- ✘ Meer verantwoordelijkheid van gemeenten voor jeugdzorg en AWBZ (wat goed is), maar met veel minder geld – een ordinaire bezuiniging.

DE DUURZAAMHEID

- ✓ Kleinschalige opwekking van duurzame energie voor eigen gebruik komt in een goedkoper energiebelastingtarief.
- ✘ Die lagere energiebelasting voor kleinschalige opwekking wordt betaald door verhoging van de kleinverbruikersschijf in de energiebelasting – terwijl die al 200* keer zo veel betalen als grootverbruikers.
- ✘ Geld bedoeld voor duurzaamheid wordt gebruikt om bedrijven te compenseren voor stijgende elektriciteitsprijzen.
- ✘ Geen harde normen voor bijvoorbeeld gebruik restwarmte en isolatie; alleen maar vrijwillige afspraken, de zogenoemde Green Deals.

*Energiebelasting op elektriciteit

INTERNATIONAAL

- ✓ De regering wil 'goede banden met zowel Israël als de Palestijnse autoriteit'; er is hoop op een minder eenzijdige stellingname in dit conflict.
- ✓ Nederland zal de Europese Commissie vragen om beleidsterreinen over te dragen aan nationale overheden.
- ✘ De missie in Afghanistan (Kunduz) wordt volgens planning pas in 2014 afgerond.
- ✘ JSF nog steeds niet van de baan.
- ✘ Bezuiniging van 1 miljard op ontwikkelingssamenwerking, waardoor Nederland ver onder de 0,7%-norm komt.

DE ARBEIDSGEHANDICAPTE

- ✓ Een verplicht quotum voor middelgrote en grote bedrijven.
- ✘ 1,8 miljard euro bezuinigd op Sociale Werkvoorziening, Wajong en bijstand.
- ✘ 60.000 werkplekken in Sociale Werkplaats weg.

‘SOLIDARITEIT IN DE ZORG WORDT AFGEBROKEN’

SP-Kamerlid Renske Leijten roept SP'ers op om in opstand te komen tegen de plannen van PvdA en VVD. ‘We worden in Nederland vergiftigd met het idee dat de zorg te duur is.’

› De zorg komt er bekaaid af in het nieuwe regeerakkoord.

‘Ik maak me zeer grote zorgen over de gevolgen van de plannen van PvdA en VVD. Er wordt kei- en keihard bezuinigd op de zorg en de solidariteit wordt eruit gesloopt. De lijst met slechte plannen is eindeloos.’

› Nou begin maar...

‘Laten we beginnen met de zorgverzekeraars: die krijgen van dit kabinet alle macht. Zij mogen nog meer zelf bepalen bij welke zorgaanbieders ze contracten afsluiten. Daarnaast mogen diezelfde verzekeraars ook nog eens zelf aandeelhouder zijn van zorgaanbieders. Wie zegt mij dat verzekeraars mensen niet gaan verplichten naar een ziekenhuis te gaan waar de verzekeraar zelf winst mee maakt? De restitutiepolis wordt afgeschaft; daardoor konden mensen tot nu toe gewoon zelf een specialist uitkiezen en dan achteraf de kosten claimen bij de verzekeraar. Dat kan straks niet meer – vaarwel vrije artskeuze. Weet je nog dat de vermarkting van de zorg werd verkocht met het argument dat we meer keuzevrijheid zouden krijgen? En verder: het a-segment van behandelingen wordt véél kleiner. Dat zijn de behandelingen waarvan de overheid zegt dat de verzekeraar niet over de prijs mag onderhandelen. Dat is om ervoor te zorgen dat belangrijke behandelingen die relatief duur zijn nog wel plaatsvinden. Hierdoor neemt de zorgverzekeraar meer risico – en zij zullen dat oplossen door nog meer dan

nu te proberen mensen met veel risico's niet als klant te krijgen. Ze mogen ze niet weigeren. Maar verzekeraars richten zich met reclames nu al steeds meer op hoogopgeleiden – die zijn immers gemiddeld gezonder. Ook de reclames waarin mensen worden gestimuleerd te kiezen wat ze wel en niet willen verzekeren zijn een manier om het risico bij de mensen te leggen.’

› Het basispakket wordt toch ook weer kleiner?

‘Ja, dat is al een tijdje gaande. Dat is een handige manier voor zorgverzekeraars om toch mensen te weigeren. Want voor aanvullende pakketten mogen ze wél nee zeggen, of ze maken het pakket heel duur. Bijvoorbeeld fysiotherapie voor reumapatiënten is uit het basispakket. Ze kunnen niet zonder, dus ze móéten zich bijverzeke-

ren en dat is dan heel duur. PvdA en VVD willen nog eens anderhalf miljard bezuinigen op het basispakket. Volgens iedereen die er verstand van heeft, kan dat niet zonder schade aan de volksgezondheid. En dan te bedenken dat de zorgverzekeraars dit jaar 1,1 miljard euro winst maken.’

› Wat vond je van de commotie rondom de inkomensafhankelijke zorgpremie?

‘Het is een goed idee om de zorgkosten eerlijker te verdelen, alleen de manier waarop PvdA en VVD dit hadden uitgevoerd sloeg nergens op. De inkomensafhankelijke premie stopte met stijgen bij 70.000 euro. De rijksten betaalden dus relatief heel weinig! Daardoor moesten de wat hogere middeninkomens de klap opvangen. Dat is jammer, want de goede ideeën lagen voor het oprapen. De SP heeft vorig jaar drie goede alternatieven laten doorrekenen. Alledrie beter dan het slechte plannetje van de regering. Maar goed, de inkomensafhankelijke zorgpremie is alweer van de baan. Kijk, wat je het allerbeste kunt doen is het geld voor de zorg via de belastingen laten lopen. De belastingen zijn al progressief en dus inkomensafhankelijk. Het scheelt ook een boel bureaucratie. En dan ben je meteen van de zorgverzekeraars af.’

› Er gebeurt ook nogal wat met de AWBZ?

‘De AWBZ is een mooi voorbeeld van georganiseerde solidariteit. We betalen met zijn allen, via de overheid, niet-curatieve zorg voor iedereen. Wat dat is? Dat is een technische term voor zorg die wel nodig is, maar niet per se ertoe leidt dat je beter wordt. Bejaardenzorg en zorg voor verstandelijk gehandicapten zijn daar goede voorbeelden van. PvdA en VVD willen nu veel AWBZ-zorg overhevelen naar de gemeenten, en er natuurlijk flink op bezuinigen. De overheid is dan niet meer verplicht om voorzieningen op maat te leveren. Op maat betekent bijvoorbeeld dagactiviteiten voor ouderen, met aandacht voor geheugen-spelletjes en voeding, of activiteiten voor gehandicapten, met logopedie. Dat hoeft de gemeente niet meer te doen. Een loods aan de rand van de stad met minimale begeleiding is dan voor veel gemeenten een

‘Stoppen met de marktwerking levert al 2 miljard per jaar op’

aantrekkelijke invulling van dagactiviteiten; geld voor veel meer hebben ze niet. Daar komt bij dat de huishoudelijke verzorging bijna helemaal wordt wegbezuinigd, met het bekende verhaal dat mantelzorgers dat maar op moeten vangen. Alsof mensen hun verantwoordelijkheid nu niet nemen. Er

SP-Kamerlid Renske Leijten op de thuiszorg-actiebijeenkomst van Abvakabo op 27 november: 'Er wordt al jaren op de huishoudelijke zorg bezuinigd. En nu dit weer. Als ze zo door blijven gaan houden we een hele kille samenleving over.'

wordt even vergeten dat er op dit moment tweeënhalve miljoen mantelzorgers zijn, waarvan er een half miljoen mantelzorgers zegt overbelast te zijn. Die houden dat niet vol. En laat nou bijvoorbeeld die dagbesteding voor gehandicapten een mooie manier zijn om mantelzorgers wat lucht te geven, zodat ze het kunnen volhouden. En die wordt wegbezuinigd.'

› Slaap je nog wel goed?

'Ik moet zeggen dat ik er wel eens slecht van slaap. We worden in Nederland vergiftigd met het idee dat de zorg te duur is. Verspilling in de zorg: dát is duur. Maar als je zegt dat de zorg te duur is, dan zeg je dat zieken een probleem zijn, in plaats van een probleem hebben. De AWBZ is een oplossing voor een probleem, namelijk dat we allemaal

'Nu laten zien dat zorg en solidariteit bij elkaar horen'

(hopelijk) oud worden, en niemand voor een handicap kiest. Met een solidaire AWBZ zeggen we tegen mensen die pech hebben: natuurlijk heb je recht op een menswaardig leven. We leggen allemaal wat bij om dat mogelijk te maken. Dat díe solidariteit nu afgebroken wordt, daar kan ik van wakker liggen.'

› Laat je woede hand in hand gaan met het goede dat je doet?

'Inderdaad! Het is duidelijk geworden dat de PvdA vrolijk meewerkt aan het afbreken van de solidariteit. Het is dus aan de SP om met de mensen deze afbraak te stoppen: 770.000 mensen worden erdoor getroffen – en dan heb ik de mantelzorgers nog niet meegeteld; 100.000 thuiszorgwerkers zullen hun baan verliezen. En tegen mensen die zeggen: "Ja, maar er moet toch bezuinigd worden," zeg ik: de SP heeft prima ideeën om geldverspilling in de zorg tegen te gaan. Stoppen met de marktwerking levert al 2 miljard per jaar op. Maar we kunnen daarmee pas beginnen als de huidige plannen van tafel zijn. In maart worden de zorgplannen in de Tweede Kamer behandeld. Ik roep iedereen op mee te helpen met het organiseren van verzet. Nu aan de slag betekent straks in maart een massale demonstratie en flinke druk op de regering om van deze slechte plannen af te zien. De vakbonden voeren al actie. De Telegraaf en de VVD hebben laten zien dat het kan, toen zij de inkomensafhankelijke premie van tafel kregen. Ik roep PvdA'ers op om zich te roeren – of kan alleen de VVD de onderhandelingen openbreken? SP-leden kunnen zich nu al melden bij hun afdelingsvoorzitter als zij mee willen helpen. We moeten nu laten zien dat zorg en solidariteit bij elkaar horen.'

tekst Diederik Olders
foto Sander van Oorspronk

HOLLANDSE GROENE STROOM? JA GRAAG!

Veel energieleveranciers wijzigen hun tarieven op 1 januari. En dus zitten veel bedrijven en huishoudens deze maand te kijken en te vergelijken. Een WISE-campagne voor duurzame energie van eigen bodem helpt graag een handje.

Wie herinnert zich niet de sticker uit de jaren zeventig met de tekst 'Kernenergie? Nee bedankt'? Het lachende rode zonnetje op de gele achtergrond was het handelsmerk van WISE, *World Information Service on Energy*. Sinds afgelopen zomer heeft WISE Nederland een campagne lopen met een variant op die klassieke slogan: 'Hollandse Groene Stroom? Ja graag!' Aan het woord is Peer de Rijk, directeur van WISE: 'WISE werd in 1978 opgericht als organisatie tegen kernenergie en activiteiten op dat vlak ontplooiën we nog steeds. Met de campagne Hollandse Groene stroom? Ja Graag! wilden we ook laten zien hoe het wél moet.'

› **En hoe moet het dan?**

'Wij vinden dat elk land de verplichting heeft om meer groene stroom te produceren. Maar als je kijkt naar andere landen in Europa, dan zie je dat Nederland zo'n beetje onderaan bungelt qua productie van groene stroom. Vorig jaar was 30 procent van de in Nederland verkochte stroom groen. Toch is maar 10 procent van de elektriciteit die in Nederland wordt geproduceerd afkomstig uit duurzame bronnen. En de import van groene stroom is lang niet zo groen als velen denken (zie kader 'Sjoemelstroom' –red.). Ongeveer 55 procent van de Nederlandse huishoudens heeft momenteel groene stroom, maar bedrijven lopen daar nog ver bij achter. Daar is nog een wereld te winnen en daarom willen wij bedrijven een duwtje in de rug geven om Nederlandse groene stroom te kopen. Dit om de eigen, lokale economie te steunen, een signaal af te geven richting bedrijven en om de markt in Nederlandse groene energie meer in beweging te krijgen.'

› **Hoe geven jullie die duwtjes in de rug?**

'Door direct contact te leggen met de bestuurders en directies van bedrijven en instellingen. Dat gaat tot nu toe heel goed. Zo hebben we al een keten van biologische winkels en een groot festival weten te overtuigen. In het kader van deze campagne roepen we nu ook werknemers op om bij hun bedrijf aandacht vragen voor groene stroom van eigen bodem.'

› **Is het niet heel moeilijk om bedrijven afstand te laten nemen van het oude en vertrouwde?**

'Bij de afweging om over te stappen spelen onwetendheid en angst mee. Natuurlijk is het niet zo dat zomaar ineens de stroom kan uitvallen als je overstapt. Kijk, vaak is het een kwestie van de zaken één op één zien. We laten bedrijven zien hoe het werkt om over te stappen op echt in Nederland geproduceerde groene stroom en wat de kosten zijn en vervolgens gaan ze offertes aanvragen. Dan zien ze zelf dat het bij bijvoorbeeld Greenchoice of de Windunie niet alleen qua duurzaamheid, maar ook qua prijs heel goed zit. Ook ontdekken bedrijven dat het prettig werken is met een kleinschalig bedrijf, dat snel kan schakelen en weinig overhead heeft. Iets anders is dat we merken dat veel bedrijven het ook gewoon leuk vinden om een bijdrage te leveren aan de productie van groene stroom in Nederland.'

› **Greenchoice en de Windunie staan bovenaan in de Groene Top 3 van de campagne. Is u ooit gevraagd of u toevallig bij die bedrijven op de loonlijst staat?**

'Haha, nee. Ons oordeel is gebaseerd op volstrekt onafhankelijk onderzoek dat wij al vele jaren doen.'

› **Op uw persoonlijke website staat de slogan: *If you think you are too small to be effective you have never slept with a mosquito* – Als je denkt dat je te klein bent om invloed te hebben, heb je nooit een mug in je slaapkamer gehad. Is dat uw lijfspreuk?**

'Zoiets, ja. Kijk, wat wij met deze campagne doen is kietelen en porren om de

Nederlandse productie van groene stroom omhoog te tillen. Wij willen de gedachte stimuleren dat iedereen in beweging kan komen en dat je niet hoeft te gaan zitten wachten op de grote instituten als je vindt dat er iets moet veranderen. Waarom zou je in je eentje of met een kleine groep mensen niks kunnen? Ik geloof heilig in de kracht van burgerbeweging. Kijk eens naar al die lokale energiecorporaties die in Nederland al actief zijn. Geweldig vind ik dat. En ik kan je zeggen dat de grote energiereuzen daar knap zenuwachtig van worden.'

› **Heel wat bedrijven en huishoudens vergelijken momenteel energieleveranciers, omdat veel energiebedrijven hun tarieven per 1 januari wijzigen. Wat raadt u aan?**

'Als je bij een bedrijf werkt dat volgens jou wel wat hulp kan gebruiken bij de keus voor Nederlandse groene energie, of als je vermoedt dat je werkgever wel oren heeft naar ons verhaal, sein ons dan in, tip ons. Wij helpen, we hebben bergen materiaal, we komen langs en bieden ondersteuning. Individuele huishoudens kunnen natuurlijk al overstappen. Voor hen is overstappen heel simpel. Maar het mooie is dat de effecten van die stap heel groot kunnen zijn.'

Op de website van Hollandse groene stroom? Ja Graag! vind je feiten en cijfers, achtergronden, campagnemateriaal, tips, de Groene Top 3, lokale initiatieven bij u in de buurt, de 'stroometiketten' van uw huidige leverancier en nog veel meer.

<http://groenestroomjagraag.nl/>

WISE: <http://www.wisenederland.nl/>

tekst Rob Janssen
foto Ingrid de Groot

SJOEMELSTROOM

In Nederland is de vraag naar groene stroom groot en veel groene-stroomproducten zijn 'helemaal in orde', stelt *Hollandse Groene Stroom? Ja Graag!* Maar op de campagnewebsite is te lezen hoe Nederlandse stroomleveranciers door het systeem van handel in zogenaamde Garanties van Oorsprong (GvO's – een soort certificaten van echtheid –red.) het tekort aan groene stroom-productie kunnen opvangen door GvO's uit het buitenland te kopen. 'Omdat de bijbehorende stroom – voornamelijk uit al lang bestaande Noorse waterkrachtcentrales - in het land van herkomst niet als groen wordt verkocht zijn die certificaten voor een habbekrats te koop in bijvoorbeeld Nederland. Een bedrijf als Essent kan zo voor een euro per jaar een klant zogenaamd 'vergroenen'. En er wordt dus geen nieuwe productie van groene stroom gestimuleerd. Door te kiezen voor echt in Nederland geproduceerde groene stroom gaat de waarde van de bijbehorende Nederlands certificaten omhoog. En dan stimuleer je echt nieuwe productie van duurzame stroom', aldus Peer de Rijk.

LINKSVOOR

‘EEN DUIDELIJK EN STANDVASTIG GELUID’

Katinka Jarabik (43) uit Sittard helpt als visagiste en styliste mensen met het kiezen van kleding en make-up die hun sterke punten benadrukt. In 2002 werd ze lid van de SP en sindsdien hielp ze onder meer met flyereren tijdens campagnes. In maart nam ze deel aan de MKB-dag van de SP.

tekst Jola van Dijk
foto Karen Veldkamp

› Je bent zelf ondernemer?

‘In dit vak heb je geen keus. De enige andere optie is om via opdrachtgevers in een winkel te werken. Het is best moeilijk om je als zelfstandig ondernemer staande te houden in deze markt. Elk jaar studeren er nieuwe visagistes af, die bereid zijn gratis te werken omdat ze hun portfolio nog moeten vullen.’

› Doe je dit werk al lang?

‘Een aantal jaren, waarvan de laatste als zelfstandig ondernemer. Ik werkte eerst als chemisch laborante, tot ik als fietser aangereden werd door een vrachtwagen. Na dat ongeluk kon ik niet meer nauwkeurig genoeg met een pipet werken en geen hitte meer voelen. Het UWV vond dat ik wel administratief werk op kantoor kon doen, maar mijn opleiding was zo specialistisch dat ik dat helemaal niet kon. Toen heb ik zelf maar voor mijn omscholing tot visagiste gespaard. Dit werk is veel creatiever, ik voel me hier beter op m'n plek.’

› Waarom ben je lid geworden van de SP?

‘Er wordt zoveel tweedeling gecreëerd in onze maatschappij. Oud en jong worden tegen elkaar opgezet, rijk tegenover arm. De SP laat juist een duidelijk en standvastig geluid van betrokkenheid, eerlijkheid en saamhorigheid horen. Ook richting ondernemers. Dat merkte ik meteen tijdens mijn eerste SP-bijeenkomst. Riet de Wit vertelde hoe ze als wethouder in Heerlen de opvang van drugsverslaafden verbeterd heeft. Ondernemers in het centrum hadden ook veel last van de drugsoverlast. Zij pakte het probleem aan en regelde meteen ondersteuning voor de kleine ondernemers.’

› Wat is je favoriete plek op de wereld?

‘Boedapest, een tante van me woonde daar. Het is een mooie stad en ik voel me er thuis. Mijn vader komt ook uit Hongarije, hij is in 1956 gevlucht voor de burgeroorlog en het communistisch regime.’

> 65PLUS-GAT: MENSEN TERECHT WOEDEND

foto Diederik Olders

Het net opgerichte comité stelt zichzelf voor.

Juist de mensen die dachten alles goed geregeld te hebben om eerder te kunnen stoppen met werken, vallen vanaf volgend jaar in het 65plus-gat. SP-Tweede Kamerlid Paul Ulenbelt: 'De regering heeft er bewust voor gekozen deze mensen op te zadelen met een financieel probleem vanwege de verhoging van de pensioenleeftijd.' Op 19 november richtten gedupeerden in het SP-partijkantoor De Moed het comité 'Dicht het 65plus-gat' op.

> Wat is het 65plus-gat?

'Het gaat om mensen die met de VUT of prepensioen zijn gegaan, of zelf met verzekeraars of pensioenfondsen geregeld hadden dat ze eerder konden stoppen met werken. Die hebben vrijwel allemaal een regeling waarvan de betaling stopt op hun vijftenzestigste. Doordat pensioen en AOW

vanaf 2013 niet meer op je vijftenzestigste beginnen, hebben zij maanden – of zelfs meer dan een jaar – geen inkomen.'

> De regering heeft helemaal niets geregeld voor deze mensen?

'Uitkeringen zoals de WAO, Wajong en de bijstand blijven wel langer doorlopen en PvdA en VVD hebben een overbruggingsregeling voor mensen met VUT of prepensioen voorgesteld. Maar met een inkomensgrens van 150 procent van het minimumloon, en omdat er maar zeer beperkt budget voor is, kunnen grote groepen mensen hier geen gebruik van maken. Voor mensen met een private verzekering is zelfs helemaal niets geregeld. Ik heb dit tijdens de debatten over de verhoging van de pensioenleeftijd al aangekaart. De regering doet dit dus bewust.'

> Om welke groep gaat het eigenlijk?

'Mensen met een VUT of prepensioen vormen de grootste groep. Op de bijeenkomst was iemand die van Defensie verplicht vroeg met pensioen moest. Hij werd daarvoor netjes gecompenseerd – tot zijn vijftenzestigste. Zijn vroegere werkgever – de overheid – zorgt nu voor een 65plus-gat van vele duizenden euro's. Een ander voorbeeld zijn de zogenaamde ANW-hiaatverzekeringen, waar weduwen die stoppen op hun vijftenzestigste vaak van leven. Het is onmogelijk om op zo'n korte termijn nog zulke grote bedragen te sparen; en voor de bijstand moeten ze eerst hun huis en hun spaargeld opeten.'

> Is er een oplossing?

'Bijvoorbeeld de AOW-uitkering in laten gaan bij 65 jaar, als iemand kan aantonen dat het inkomen wegvalt en de regeling al was afgesloten voordat de AOW-leeftijd versneld omhoog ging. Het comité komt binnenkort bij elkaar om oplossingen en acties te bedenken voor het dichten van het 65plus-gat.'

Wilt u op de hoogte houden worden en meedoen met het comité, mail dan naar 65plusgat@sp.nl

Het tv-programma *Kassa* besteedt ook aandacht aan het 65plus-gat: [bekijk het op sp.nl/9z6kk](http://sp.nl/9z6kk)

Schema voorgenomen verhoging AOW-leeftijd: goo.gl/MVmxJ

> AFDRACHTREGELING SP STAAT ALS EEN HUIS

De wetsvoorstellen waarmee voormalig minister Ter Horst de afdrachtregeling van de SP wilde verbieden, zijn door de regering ingetrokken. Volgens Ronald van Raak is hiermee een einde gekomen aan een bedenkelijk politiek spel. De afdrachtregeling is de afspraak binnen de partij dat SP-politici een fors deel van de vergoeding die ze als volksvertegenwoordiger ontvangen, afdragen aan de partij. SP'ers vinden dat politiek bedrijven niet bedoeld is om er zelf beter van te worden; of iemand nou actief is op straat of in de gemeenteraad. Wel krijgen SP-politici een onkostenvergoeding, want het is niet de bedoeling dat ze er financieel op achteruitgaan. Door de afdrachtregeling kan de

partij onafhankelijk blijven; wij zijn niet afhankelijk van giften door bedrijven of andere organisaties. Want wie betaalt, bepaalt. En bij de SP bepalen de leden de koers. Op deze manier houdt de SP mensen buiten de deur die de politiek ingaan om het geld.

In 2011 diende toenmalig PvdA-minister Ter Horst twee wetsvoorstellen in die specifiek gericht waren op de manier waarop de SP de regeling organiseert. 'Bestuurders die graaien worden niet aangepakt, politici die hun geld willen delen worden verdacht gemaakt', zo vat Van Raak de mislukte pogingen van andere partijen samen. Nadat eerder al de Raad

van State kritisch bleek op de wetten, zijn ze nu eindelijk van de baan. Binnen de partij kan de afdrachtregeling rekenen op een breed draagvlak, zo bleek tijdens de Partijraad op 24 november. Een commissie heeft de regeling geanalyseerd op basis van een enquête en gesprekken met allerlei SP'ers. Voorstellen van de commissie om de uitvoering van de regeling te verbeteren zijn, evenals de conclusie dat er brede steun is voor de afdrachtregeling, door de aanwezige afdelingsvoorzitters en leden van het partijbestuur omarmd. Van Raak: 'De afdracht is een vorm van solidariteit in de praktijk. Dat doen we niet alleen met woorden, maar ook met daden.'

> EERSTE SUCCES SP CASTRICUM

Het eerste succes van SP Castricum is binnen en smaakt naar meer. Petra Gazendam van de afdeling in oprichting: 'Een groepje oudere dames wordt iedere week opgehaald door vrijwilligers voor een uitje. Omdat hun rollators niet in de auto passen, moesten ze staand wachten. Een zware opgave op hun leeftijd. De gemeente had geen geld voor een bankje. Toen hebben we handtekeningen opgehaald. Daarmee hebben we de woningcorporatie over de streep getrokken om een bankje te plaatsen. En het leverde meteen nieuwe leden op.' Sinds maart is in Castricum een groepje SP-leden voortvarend aan de slag. Het eerste punt van hun actielijstje is nu binnengehaald. Gazendam: 'Dit is ons eerste kleine succesje. Erg leuk, want het inspireert om vol te houden. We strijden bijvoorbeeld ook met SP-Tweede Kamerlid Farshad Bashir voor een tunnel, omdat de ambulances gevaarlijk lang moeten wachten bij het spoor.'

foto SP Castricum

SP'ers Petra Gazendam en Berdien Admiraal poseren op het bankje.

> BREDE STEUN SP-PLAN MAASLIJN

'Door systematisch aandacht te blijven vragen voor de overvolle treinen en vele vertragingen op het spoor tussen Roermond en Nijmegen, wordt ons actieplan voor dubbelspoor op de Maaslijn nu echt opgepakt,' vertelt Ben Rewinkel van de SP-fractie Limburg. Afgelopen jaar voerden alle afdelingen tussen Roermond en Nijmegen en de Statenfracties van Limburg, Brabant en Gelderland samen actie. Met resultaat, want de gehele Limburgse Provinciale Staten heeft zich

afgelopen maand achter het plan geschaard. Rewinkel: 'Limburg gaat nu waarschijnlijk geld uittrekken voor het oplossen van de problemen op dit stuk enkelspoor en in ieder geval lobbyen bij de minister en ProRail.' Ook SP-Tweede Kamerlid Farshad Bashir heeft toegezegd het actieplan Maaslijn voor te stellen aan de minister, aangezien er ook landelijk geld voor nodig zal zijn. Rewinkel: 'De gedeputeerde is al eens tijdens de ochtendspits de

Maaslijn afgereisd. In Nijmegen aangekomen tekende hij samen met de directeur van Veolia onze handtekeningenlijst.' Die reis is gefilmd en samen met een ander filmpje over de problemen op de Maaslijn vertoond aan de Limburgse statenfracties. 'We hoefden verder geen gebruik meer te maken van ons spreekrecht tijdens die vergadering want ons actieplan werd meteen gesteund.'

> JAN DE VEERMAN

screenshots NTR

Jan Marijnissen figureert als veerman tijdens de intocht van Sinterklaas. 'Het paard van Sinterklaas? Ik zie helemaal geen paard.'

 sp.nl/9z6lv

> RATINGBUREAUS ONDER VUUR

Onder het motto *Kredietbeoordelaars – verdienen zij zelf wel de AAA-status?* nam de Tribune in januari van dit jaar ratingbureaus als Standard & Poor's (S&P), Moody's en Fitch onder de loep. De conclusie luidde dat kredietbeoordelaars er niet zelden flink naast zitten en dat ze bovendien niet onafhankelijk zijn: ze worden immers betaald door de banken. Vorige maand oordeelde een Australische rechter dat S&P investeerders heeft misleid door wazige financiële producten te voorzien van de zogenaamde triple A-status. Gemeenten in Australië hadden zich in 2006 een speciaal type derivaten aan laten praten, maar al snel bleken de papieren waardeloos. Die gemeenten kochten de dubieuze derivaten overigens van ABN Amro, dat volgens de rechter heel

goed wist hoe riskant deze producten waren. S&P en ABN Amro zijn veroordeeld tot een boete van 13 miljoen euro, ongeveer het bedrag dat de gemeenten met de derivaten verloren.

Het is voor het eerst dat een ratingbureau door een rechter is veroordeeld voor een gegeven rating. 'Dit is een grote klap voor de ratingbureaus die jarenlang van de toewijzing van die ratings hebben geprofiteerd maar nooit ter verantwoording konden worden geroepen', aldus de advocaat van de Australische gemeenten in de *Sydney Morning Herald*. S&P heeft inmiddels laten weten in beroep te gaan en wijst iedere verantwoordelijkheid af. Juristen buigen zich nu over soortgelijke claims elders in de wereld.

> HERINDELINGSVERKIEZINGEN SCHAGEN

foto SP Schagen

Emile Roemer op bezoek in Schagen tijdens de lokale campagne.

De SP heeft bij de herindelingsverkiezingen op 21 november een zetel weten te bemachtigen. De gemeente Schagen heeft voortaan in totaal 46.000 inwoners en omvat behalve de stad Schagen nog vijftieng kleinere kernen. Kersvers SP-gemeenteraadslid Jan-Pjotr Komen: 'We hebben flink campagne gevoerd en we zijn heel blij met onze zetel!' De verkiezingsdebatten gingen over lokale thema's, zoals de noodzaak van een extra brug en het behoud van bibliotheken. Desondanks

was er veel aandacht van landelijke media voor deze verkiezingen. Komen: 'De uitslag weerspiegelt natuurlijk ook een beetje hoe er sinds het regeerakkoord over PvdA en VVD gedacht wordt. Op 12 september waren dat ook hier de twee grootste partijen, maar krap twee maanden later bij lange na niet meer. Opvallend genoeg is het CDA hier veruit de grootste geworden.' Op 21 november werden ook herindelingsverkiezingen op Goeree Overflakkee gehouden, daar deed de SP niet mee.

> DAT JE 'T WEET

Over het regeerakkoord, met als titel 'Bruggen slaan', wordt heel wat getwitterd.

gert, 31 oktober:

Dit [#kabinet](#) gaat nieuwe [#bruggen](#) slaan, wel fijn, dan hebben de toekomstige daklozen in ieder geval een [#slaapplek](#).

Guus Kuijer, 06 november 2012:

'Hard werkende mensen moeten beloond worden.' Dat betekent volgens mij dat werksters pakweg 140.000 euro per jaar moeten verdienen.

Cecile Visscher, 13 november:

Waarom wil de VVD arme mensen altijd stimuleren door ze geld af te pakken en rijke mensen door ze topinkomens te gunnen? [#tk](#) [#regeerakkoord](#)

Leon de Winters 'grap' tijdens een bijeenkomst over het oplossen van het probleem in Gaza door Palestijnen te steriliseren via het drinkwater levert veel woedende reacties op. Maar ook:

Abdelkarim El-Fassi, 22 november:

Leon de Winter: 'Palestijnen moet je via drinkwater steriliseren' Alles op z'n tijd Leon, eerst zorgen dat ze überhaupt drinkwater hebben.

Het wegbezuinigen van de ov-studentenkaart is meer dan een bezuiniging; het is een complot.

Loesje v/d Posters, 13 november:

denkt Diederik nou echt dat we het Malieveld niet vol krijgen ... zonder ov-kaart [#loesje](#) [#Samsom](#)

DUOGRAM

Opdracht

De SP Winterpuzzel bestaat uit 2 delen: (I) *Kruiswoordraadsel*, (II) *Landenraadsel (L.R.)*

In het kruiswoordraadsel is de helft van de oplossing te vinden. Zet de letters die u in de met rode letters aangegeven vakjes van dit kruiswoordraadsel plaatst tevens in de overeenkomstige vakjes van de horizontale balk van het L.R.

De twaalf vragen van het L.R. leveren, nadat u de oplossingen in de verticale balken invult, de overige letters van de oplossing. Alle vragen van het Kruiswoordraadsel gaan over 'internationale politiek', de oplossingen van het L.R. zijn allemaal namen van staten, verbonden door een thema. Let op, in het L.R. tellen spaties tussen woorden en koppelttekens (-) mee als 'plaats'.

De oplossing is het woord van vierentwintig letters op de horizontale balk van het Landenraadsel.

Wij wensen u een fijne tijd & veel puzzelplezier!

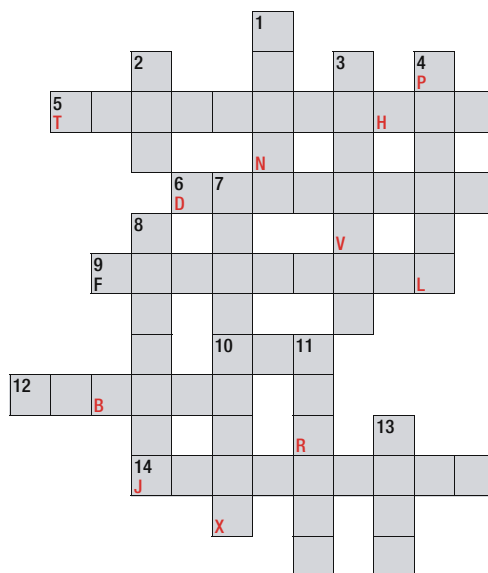
I KRUISWOORDRAADSEL

Horizontaal

- 5 Plotselinge, gewelddadige machtsovername. (11)
- 6 Straftmaatregelen, toegepast als regels overtreden worden. (8)
- 9 Ruimte waar afgedwongen geen vliegbewegingen plaatsvinden. (2,7)
- 10 ...-landen. Verzamelnaam voor drie Zuid-Amerikaanse staten. (3, afk.)
- 12 De dame. Bijnaam Margaret Thatcher. (6)
- 14 Het Utopia waar iedereen gelukkig is. (9)

Verticaal

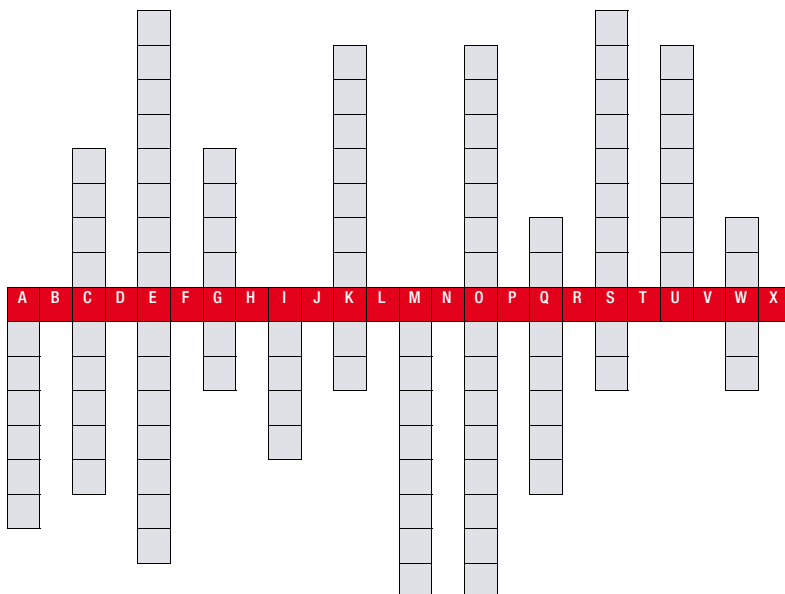
- 1 Freeman ... In Engeland geboren Amerikaans natuurkundige en voorvechter voor internationale samenwerking. (5)
- 2 Vashem. In Jeruzalem gevestigd herdenkingscentrum. (3)
- 3 Systeem van Woods leidde tot oprichting IMF en Wereldbank. (7)
- 4 In Zwitserse stad werden vier verdragen geformuleerd die rechtsregels voor gewapend conflict bepalen. (6)
- 7 Bondgenootschap tussen twee of meerdere staten. (9)
- 8 'Alleenheerser' die staatshoofd en regeringsleider kan zijn. (7)
- 11 Gevolmachtigd vertegenwoordiger van een regering in een land. (6)
- 13 Verdrag tussen twee of meer landen. (4)

II LANDENRAADSEL

Omschrijvingen

- A Aung San Suu Kyi zag vele jaren huisarrest in 'voorheen Birma'.
- C Babenco verfilmde het boek van Puig over twee gevangenen in een cel in Buenos Aires rond 1975.
- E Leverde aardig wat morele status in door wanbeheer bij Abu Ghraib en Guantánamo.
- G Betrokkenheid bij corruptieschandaal hier werd door het Brits-Nederlandse Shell afgekocht voor al meer dan 100 miljoen dollar.
- I Tienduizenden werden hier gemarteld ten tijde van Pinochets schrikbewind (11 september 1973 - 1990).
- K Berichten vertellen over meer dan honderd gevangenen die hun buik opensneden uit protest tegen hun behandeling.
- M Na historische schendingen in o.a. Indonesië staat hier nu het Internationaal Gerechtshof van de VN.
- O Opgericht in de hoofdstad door Peter Benenson in 1981. 'Amnesty' is nu internationaal met meer dan 2,8 miljoen leden/sympathisanten.
- Q Ver weg van huis op Mururoa deden zij nucleaire wapentests van 1966 tot 1996.
- S Hier werden sinds 1995 meer dan 20.000 mensen gehoord door de Waarheidscommissie, i.v.m. Apartheid.
- U De 'Khmer Rouge' maakte er een angstaanjagend Pol Potje van in dit land.
- W Dit land draagt de bedenkelijke eer van het hoogste aantal executies in 2010.

OPLOSSING

CRYPTOGRAM **Horizontaal:** 6) Blower 8) Noorwegen 10) Spaghetiwestern 12) Adder 13) Akkerland 14) Ga 16) Instapper 20) Assen 21) Dienstreis 22) Veerman. **Verticaal:** 1) Close 2) Ergeren 3) Roepende 4) Veteraan 5) Feitenkennis 7) Wegtransport 9) Rijgedrag 11) Weerstand 15) Afname 17) Ruit 18) Walvis 19) IJszee.

NUMMERPLAATJE

Ω (omega)

De winnaar van het cryptogram van november is Wim van de Merbel uit Fijnaart.

Stuur uw oplossing vóór 2 januari 2013 naar de puzzelredactie van de Tribune; Vijverhofstraat 65, 3032 SC Rotterdam of tribunepuzzel@sp.nl

Onder de inzenders van een goede oplossing wordt een gesigneerd boek verloot uit de SP-boekenstal.

PRIKBORD@SP.NL

LIPPENDIENST

Pas in de vijftiende alinea van de Troonrede kwam ik armoedebestrijding tegen. In vijf regels werden daar mensenrechten, armoedebestrijding, klimaatverandering en milieuproblematiek genoemd en dat is het dan. Dat is echt te weinig. Zou niet ons uitgangspunt moeten zijn dat we er alles aan doen om de honger en de armoede de wereld uit te helpen? Zelfs het verband tussen deze zaken staat niet vermeld. Er is verband tussen mensenrechten en armoede, tussen armoede en milieuproblematiek en tussen milieuproblematiek en klimaatverandering. Zolang dat niet wordt toegegeven en zolang daar niet nader op wordt ingegaan, blijft de rest lippendienst. Niet één duidelijk voorstel tot koersverandering. Niet één voorstel om het eens over een andere boeg te gooien. En dat voor een volk van voormalige zeevaarders!

Ellen de Haan, Rotterdam

KANSLOOS (2)

In de brief 'Kansloos' (Prikbord, Tribune november jl.) staat: 'Onze regering en onze uitkeringsinstanties, inclusief artsen, laten chronisch zieke, arbeidsongeschikte mensen of mensen die nergens worden aangenomen wegens gebrek aan arbeidsplaatsen of leeftijds- of rassendiscriminatie aan hun lot over.' Ik ben arts en lid van SP, dus gaat mij dit statement nogal aan het hart. Ten eerste zijn artsen geen 'onderwerp' in de regering of uitkeringsinstanties, maar net als u 'lijdend voorwerp'. Er zijn uiteraard rotte appels, maar wij hebben bij het ontvangen van ons diploma gezwoeren dat wij deze zaken juist proberen te voorkomen en de gezondheid van mensen bevorderen. Het overgrote deel probeert dit ook echt. Daarnaast is het ook voor artsen moeilijk in de deze tijd aan de gewenste baan te komen, door de marktwerking in de zorg. U moet dan ook bij de regering zijn, die het huidige beleid als winstgevend zag en daarmee mensen 'kansloos' maakte.

Christa Takens, Arnhem

STRIPS GEZOCHT

Ik verzamel werken van de schrijver/tekenaar Wim Stevenhagen, die in de Tribune de strip Theo de Buurtconciërge verzorgt. Mijn vraag is of iemand nog oude afleveringen daarvan heeft die ik zou mogen hebben. U kunt mij bereiken via de Tribunereditie: prikbord@sp.nl

Arij van Oijen, Lisse

Wilt u ook reageren? Stuur een mailtje naar prikbord@sp.nl of een brief naar:

Redactie Tribune
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort

Wel Tribunelezer, geen SP-lid?

Dat kan natuurlijk, maar hoeft niet! Als SP-lid ontvangt u de Tribune elf keer per jaar thuis voor maar 5 euro per kwartaal. U steunt dan ook de SP en kunt meebeslissen. Sluit u zich aan bij onze strijd voor een sociaal Nederland? Vul dan meteen de bon hiernaast in en stuur 'm op.

Emile Roemer

BON OM LID TE WORDEN

JA, ik word lid van de SP. Ik machtig de SP om per kwartaal onderstaand bedrag af te schrijven van mijn rekening. Ik ontvang een welkomstgeschenk en bovendien krijg ik elke maand het nieuws- en opinieblad De Tribune in de bus.

kwartaalbijdrage € 5,- (minimum) € 7,50 € 10,- € 12,50 € 15,- anders €

naam		
roepnaam	voorletters	m/v
adres		
postcode	plaats	
telefoon	geboortedatum	
e-mail	rekeningnummer	
datum	handtekening	

Ik wil ook graag lid worden van ROOD (jong in de SP, tot 28 jaar) en sta één van mijn kwartaalbijdragen af aan ROOD.

Stuur deze bon naar:
SP, Antwoordnummer 407, 3800 VB Amersfoort
U kunt deze machtiging stopzetten met een telefoontje of een e-mail aan de SP: (088) 243 55 40, administratie@sp.nl

Tribune
december 2012

THEO DE BUURTCONCIERGE

